Un joc al visului

(1901 - 1902)

Memento

în acest Joc al visului *autorul reia o serie de motive din* Jocul visului *anterior, şi anume* Spre Damasc, *încercînd să sugereze structura inconsistentă dar aparent logică a visului. Totul se poate întîmpla, totul este posibil şi verosimil. Timpul şi spaţiul nu există : pe un fond vag de realitate imaginaţia toarce şi apoi ţese modele noi: un amestec de amintiri, trăiri, ficţiuni, absurdităţi şi improvizaţii. Personajele sînt disociate, dedublate, se evaporă, se condensează, se dizolvă, se reconcentrează. Dar pe deasupra tuturor planează o singură conştiinţă şi anume cea a visătorului. Nu există secrete, inconsecvenţe, scrupule sau legi. A utorul nici nu condamnă, nici nu achită de pedeapsă, el doar relatează. Dar fiindcă visul este mai adesea apăsător decît senin, autorul păstrează în cursul relatării sale oarecum şovăielnice un ton de melancolie şi de compătimire faţă de om. Somnul eliberator se înfiripă adesea în mod dureros ; dar în momentul cînd chinurile au ajuns la apogeu, cel suferind se trezeşte, in starea de veghe se împacă şi cu realitatea, care, oricît de neplăcut ar fi, constituie totuşi o desfătare în comparaţie cu coşmarul.*

Prolog

Fundalul reprezintă o perdea de nori asemănătoare unor munţi cu vîrfurile retezate; pe aceste virfuri se înalţă castele şi ruine. Se întrezăresc o serie de constelaţii. Leul, Fecioara, Balanţa, iar între ele, planeta Jupiter, puternic luminată. Fiica lui Indra pe norul cel mai de sus.

VOCEA LUI
INDRA
FIICA LUI
INDRA
VOCEA LUI INDRA
FIICA LUI INDRA
VOCEA LUI INDRA
(din înălţimi): Unde eşti fiica mea, unde?
Aici, tată, aici!
Te-ai rătăcit copila mea, Ai grijă-ncepi s-aluneci... Acolo cum de ai ajuns?
Am mers dup-o rază din prea-naltul eter Şi-un nor mi-a slujit drept trăsură... Iar norul se lasă şi-alunec în jos... Mărite părinte, o Indra, tu spune Pe ce tărîm am ajuns şi de ce Aşa greu e să-mi trag răsuflarea?
Cu bine lăsat-ai a doua lume-acum
Şi-n cea de-a treia intrat-ai.
Luceafărul Cukra e-n urmă şi-acum
Străbaţi al pământului aer.
A soarelui casă, a şaptea la număr,
Ce Cumpăna-i zice, priveşte.
Cînd toamn-a venit şi zilele iar
încep mai scurte să fie,
Acolo Luceafărul Cukra prea-nalt
Din mersu-i grăbit poposeşte.

FIICA LUI INDRA
VOCEA LUI INDRA
FIICA LUI INDRA
VOCEA
LUI INDRA
FIICA
LUI INDRA
VOCEA LUI INDRA
FIICA LUI INDRA
VOCEA LUI INDRA
FIICA LUI INDRA
VOCEA LUI INDRA
FIICA LUI INDRA

VOCEA LUI INDRA
Pămîntul, ai zis; să fie el globul Greoi şi obscur doar de raze scăldat, De razele slabe-ale lunii?
Pămîntul din tot ce colindă-n tării E cel mai greu şi opac.
De ce nu se vede acolo nicicînd Lucind şi vreo rază de soare?
Se vede, să ştii, dar nu tot mereu...
Deodată în lături toţi norii se dau, Acum, ce e jos, eu tot pot să văd.
Şi ce vezi copilă?
Ce văd e frumos, e foarte frumos: Sînt codri întinşi şi galbene cîmpuri, Sînt rîuri albastre şi munţi plini de-omăt.
Frumos ca şi toate ce Brahma creat-a...
Şi-a fost încă şi mai frumos la-nceput.
Dar nimeni nu ştie ce-anume, cîndva,
Putut-a al globului mers pe orbită
Atît de profund să-1 abată!
A fost o răscoală sau fărădelegi,
Ce sever trebuiau pedepsite...
Aud-acum mereu şi tot mai clar Cum sus, la mine, într-una răzbat De voci şi de geamăt ecouri.
Coboară şi vezi. . . sînt fii zămisliţi Cu-al lor Creator la chip să aducă. Şi nu aş vrea ca tocmai eu De rău în vreun fel să-i vorbesc. E limba lor ce auzi acum.
E-o limbă ce sună, zău... să mă crezi, De loc nu te-ndeamnă la zîmbet.
Fireşte că nu căci limbii lor Durere şi plîngere-i zice.

FIICA LUI INDRA
VOCEA LUI INDRA
FIICA
LUI INDRA
VOCEA
LUI INDRA
FIICA LUI INDRA
VOCEA LUI INDRA
Nicicînd mulţumiţi pămîntenii nu par, Ingrat, aş spune, e neamul de-acol'.
Să nu zici aşa, căci acum se-aude Mereu mai puternic un imn de bucurie, De arme salve şi fulgere-n tării, De clopot dangăt şi focuri pe culmi Şi-un cîntec de slavă din mii de piepturi.
Pauză
O, tată îi judeci aspru, prea aspru!
Coboară la ei: priveşte-i şi-ascultă-i! Apoi te-ntoarce din nou şi îmi spune De ce pe pămînt e plînset şi jale...
Prea bine, cobor, dar vino şi tu!
Să viu şi eu mi-e greu, căci jos pe pămînt Mereu mi se taie suflarea.
Dar iată că norul într-una coboară,
Şi simt că mă-năbuş; doar fum gros şi aburi
In pieptu-mi mai trag. Da, toate sînt grele
Şi-n jos, spre pămînt, cu putere m-atrag.
O, văd acum bine: lumea de-a treia
De loc nu prea pare a fi cea mai bună...
E drept. Acea lume nu e cea mai bună, Dar nici nu pot zice c-ar fi cea mai rea. Ea colb se numeşte; ca şi celelalte într-una se-nvîrte din veci prin tării. De-aceea şi neamul care-o locuieşte, Cuprins e adesea de ameţeală. Dar de e nebunie ori doar ţicneală Uşor a spune nu-i. Curaj, acum, copilă, a ta coborîre E numai o-ncercare.
FIICA
LUIINDRA
(în genunchi, în timp ce norul se lasă tot mai jos): Mă scufund!

FIICA GEAMGIUL
FIICA
GEAMGIUL FIICA

GEAMGIUL
FIICA
GEAMGIUL
FIICA
GEAMGIUL FIICA
GEAMGIUL

Fundalul reprezintă o pădure de nalbe uriaşe, înflorite; în spatele florilor albe, roze, purpurii, galbene şi violete se vede acoperişul auriu al unui castel; în vîrful lui se află un boboc de nalbă ce seamănă cu o coroană. De-a lungul zidurilor castelului mai multe căpiţe de paie, în jurul lor paie risipite pe jos. Pereţii laterali care sînt menţinuţi în cursul întregii piese, reprezintă picturi murale stilizate, fiind în acelaş timp fundal de cameră, cadru arhitectonic şi peisaj.

Geamgiul şi Fiica [x] *intră pe scenă.*

Castelul continuă să se înalţe din pămînt... Vezi cît de mult a crescut de anul trecut? *(aparte):* N-am mai văzut castelul ăsta niciodată ... nici n-am auzit ca un castel să crească... *(Se adresează Fiicei cu un aer convins.)* Da, a crescut de doi coţi, i-au dat gunoi... Şi dacă te uiţi bine, o să vezi, că în partea dinspre soare a răsărit încă o aripă de clădire. Poate că o să înflorească în curînd, sîntem în toiul verii. Vezi floarea aceea din vîrf? Da, o văd! *(Bate din palme.)* Tată, spune-mi,
de ce cresc florile din gunoi ?
(pios): Pentru că nu se simt bine în murdărie
se grăbesc să ajungă la lumină, să înflorească şi
apoi să moară!
Ştii cine stă în castelul ăsta?
Am ştiut cîndva, dar nu-mi mai aduc aminte.
Cred că e un ostatec înăuntru... şi aşteaptă
desigur să-1 pun în libertate.
Dar cu ce preţ?
Lasă tîrguiala, de vreme ce trebuie să faci ceva.
Să intrăm!. ..
Da, să intrăm!

[1] în tot timpul piesei este vorba de fiica lui Indra.

Merg spre interiorul scenei, în timp ce pereţii din fund se deschid lateral.
Scena reprezintă acum o cameră simplă, mobilată doar cu o masă şi cîteva scaune. Pe unul din ele sade Ofiţerul îmbrăcat într-o uniformă neobişnuită. Se leagănă pe scaun şi loveşte cu sabia în masă.

FIICA *(merge spre Ofiţer şi-i ia sabia din mină):* Nu aşa!
Nu aşa! OFIŢERUL Agnes dragă, lasă-mi sabia!
FIICA NU, strici masa! *(Către tată.)* Coboară în odaia
cu şeile şi pune geamul la loc. Ne vedem după
aceea.

Geamgiul pleacă.

FIICA Eşti ostatec în propria ta casă; dar am venit să
te eliberez! OFIŢERUL Te aştept de mult, dar n-am fost sigur, că o să
vii.
FIICA Castelul e întărit, are şapte ziduri, dar o să izbutim. Vrei, sau nu?
OFIŢERUL Sincer vorbind, nu ştiu; fiindcă, oricum ar fi, tot rău o să-mi meargă. Orice bucurie în viaţă se plăteşte cu de două ori mai multe necazuri. Aici, unde sînt acum, e greu, dacă însă îmi cumpăr dulcea libertate, o să sufăr de trei ori mai mult... Dar, fie şi suferinţa, din moment ce te pot vedea!
FIICA Şi ce vezi la mine?
OFIŢERUL Frumosul, care este armonia din univers... în făptura ta desluşesc linii pe care le regăsesc numai în orbitele sistemului solar, în coarda ce sună armonios, în vibraţiile luminii... Eşti o fiică a cerului...
FIICA Iar tu eşti un fiu al cerului! OFIŢERUL Şi atunci de ce trebuie să păzesc cai? Să curăţ grajduri şi să trimit paie la cîmp? FIICA Ca să doreşti să pleci de aici!
OFIŢERUL Dorinţa o simt, dar e aşa de greu să te desprinzi! FIICA Bine, dar e o datorie să lupţi pentru libertate! OFIŢERUL Datorie? Dar viaţa n-a recunoscut niciodată că are datorii faţă de mine!

FIICA Te simţi nedreptăţit de viaţă? OFIŢERUL Da! A fost nedreaptă...

Se aud voci în spatele paravanului, care este tras imediat la o parte. Ofiţerul şi Fiica se întorc spre paravan, apoi se opresc

brusc, ca încremeniţi.
La o masă sade Mama; e suferindă. Pe masă arde o luminare de seu pe care Mama o curăţă din cînd în cînd cu un foarfece. A lături teancuri de cămăşi noi-nouţe pe care mama le marchează cu cerneală cu ajutorul unei pene de gîscă. La stînga un dulap de haine de culoare brună.
TATĂL MAMA
TATĂL MAMA
TATĂL
MAMA
TATĂL MAMA
TATĂL MAMA
TATĂL MAMA
MAMA OFIŢERUL
(îşi scoate mantaua de mătase; cu blîndeţe): Vrei
să ţi-o dau ţie?
Manta de mătase, mie ? Dar ce să fac cu ea, dragul
meu; eu care nu mai am mult de trăit!
Tu crezi ce spune doctorul?
Da, cred şi ce spune el, dar cred mai ales vocea
care vorbeşte în mine.
(trist): Vorbeşti serios ?!... Te gîndeşti, fireşte, în primul rînd la copii!
Ei au fost totul pentru mine: justificarea vieţii mele... bucuria şi grija mea... Kristina, iartă-mă... pentru tot ce ţi-am făcut! Iartă-mă şi tu, dragul meu; ne-am chinuit unul pe altul; oare de ce ? Nu ştim! N-am putut altfel! Dar, uite, aici e lenjeria curată a copiilor... Ai grijă să se schimbe de două ori pe săptămînă, miercurea şi duminica, şi Lovisa să-i spele bine... pe tot corpul... vrei să pleci în oraş ?
Trebuie să mă duc la adunare! La ora unsprezece!
înainte de a pleca, roagă-1 pe Alfred să vină-n coace!
(arată spre ofiţer): Uite, dragă, a şi venit! Poftim, acum a început să-mi slăbească şi vederea ... Ei da, de fapt, se întunecă... *(Curăţă luminarea.)* Alfred! Vino aici!
Tatăl iese, ***făcînd un semn de rămas bun. Ofiţerul*** *merge* ***spre mama.***
Cine e fata aceea ?
Agnes!
312
MAMA
OFIŢERUL MAMA
OFIŢERUL MAMA
OFIŢERUL MAMA
OFIŢERUL MAMA
OFIŢERUL
MAMA OFIŢERUL
MAMA OFIŢERUL
MAMA
OFIŢERUL
MAMA LINA
MAMA LINA
MAMA LINA
MAMA
Aşa, Agnes? Ştii ce se zvoneşte?... Că e fiica zeului Indra şi că 1-a rugat pe tatăl său s-o lase să coboare pe pămînt, ca să vadă cum le merge oamenilor... Dar tu să nu-i spui nimic!... Chiar că e o odraslă de zei! *(cu voce tare):* Alfred, dragul meu, în curînd o să mă despart de tine, de fraţii şi surorile tale... dar, mai înainte, să-ţi dau un sfat, pe care să-1 urmezi toată viaţa! *(trist):* Da, mamă!
Un singur lucru: Să nu superi niciodată pe Dumnezeu !
Ce vrei să spui, mamă?
Să nu ţi se pară că eşti nedreptăţit de viaţă! Dar ce să fac, dacă mi se fac nedreptăţi. Vrei să spui, cînd ai fost pedepsit pe nedrept, din cauza banilor, care mai tîrziu s-au găsit? Da! Şi nedreptatea aceea a imprimat întregii mele vieţi o direcţie greşită. Aşa? Ei, atunci du-te te rog la dulapul acela... *(jenat):* Va să zică ştii! Este... Ceasul elveţian „Robinson"... care... Lasă... nu mai spune!...

Din cauza căruia a fost pedepsit fratele tău... dar pe care, de fapt, tu l-ai stricat şi apoi l-ai ascuns! Dar dulapul ăsta tot aici stă, după douăzeci de ani?... Ne-am mutat de atîtea ori şi mama a murit încă acum zece ani! Prea vrei şi tu să le ştii pe toate şi asta numai bine nu-ţi face!.. . Dar uite că a venit Lina! *(intră):* Doamnă, vă mulţumesc foarte mult, dar nu pot să viu la botez... De ce, fetiţa mea? N-am ce să îmbrac! Uite, îţi împrumut mantia mea! Vă mulţumesc, dar nu se poate! Nu te înţeleg! Eu şi aşa n-o să mai am ocazia s-o îmbrac la vreo sindrofie...

m

OFIŢERUL Ce-o să zică tata? Doar e un cadou de la el. MAMA Ce suflete mici...

L

313

TATĂL *(prin uşa întredeschisă):* Vrei să împrumuţi cadoul meu servitoarei?

MAMA Nu vorbi aşa... Adu-ţi aminte că şi eu am fost cîndva fată în casă... De ce jigneşti, o fiinţă nevinovată ?

TATĂL Dar tu de ce mă jigneşti pe mine, pe soţul tău?

MAMA Uf, viaţa asta! Oricît de frumoasă să fie fapta pe care o săvîrşeşti, tot se găseşte cineva care să spună că e urîtă... Dacă-i faci unuia un bine, vine altul şi spune că pentru el e rău. Uf, viaţa asta! *(Curăţă din nou luminarea, care, pînă la urmă se stinge.)*

Pe scenă se face întuneric.

Paravanul este din nou mutat pe prim plan şi formează un fel de cortină.

FIICA Păcat de oameni! OFIŢERUL Aşa ţi se pare ţie ?

FIICA Da, viaţa e grea, dar iubirea învinge totul. Vino şi vezi!

Amîndoi se îndreaptă spre fundul scenei.

Pereţii care formează fundalul se ridică ; apare un nou fundal, reprezentînd un zid dărăpănat, între două case. La mijlocul zidului o poartă care dă spre un gang. Acesta se întinde pînă la o pajişte verde, pe care se vede o floare uriaşă de omag (Aconitum) de culoare albastră. La stînga porţii sade Portăreasa cu un şal in jurul capului şi umerilor. Croşetează. La dreapta, un panou de afişe pe care-l curăţă Omul care lipeşte afişe, lingă el un năvod cu mîner verde. Mai departe, la dreapta, o uşă cu o deschizături pentru aerisire, în formă de trifoi cu patru foi. La stînga porţii un tei cu tulpina înnegrită şi cu cîteva frunze de culoare verde — deschisă; alături o ferestruică de pivniţă.

OMUL CARE
LIPEŞTE AFIŞE
FIICA PORTĂREASA
FIICA PORTĂREASA
FIICA

(se apropie de Portăreasă): Nu e încă gata cuvertura?

Nu, draga mea, douăzeci şi şase de ani e prea puţin pentru un lucru de mînă ca ăsta. Şi logodnicul nu s-a întors?

Nu, dar el nu-i de vină. A *trebuit* să plece, sărmanul ... sînt treizeci de ani de atunci! *(către Omul care lipeşte afişe):* A fost balerină, nu-i aşa? La Operă?

314

OMUL CARE LIPEŞTE AFIŞE
FIICA OMUL CARE
LIPEŞTE AFIŞE
FIICA
OMUL CARE LIPEŞTE AFIŞE
FIICA

Era cea mai bună... Dar cînd a plecat *el,* parcă i-ar fi luat toată iscusinţa... Nu i-au mai dat de atunci nici un rol...

FIICA Toţi îşi manifestă nemulţumirea, chiar dacă numai din priviri; dar unii şi prin viu grai...

PORTĂREASA
FIICA

PORTĂREASA
FIICA PORTĂREASA
Eu nu mă plîng prea tare... Acum chiar de loc... de cînd am un năvod şi un hîrzob verde! Şi asta te face fericit?
Da... Asta a fost visul tinereţii mele, şi acum s-a împlinit... Am trecut de cincizeci de ani, fireşte...
Cincizeci de ani pentru un năvod şi un hîrzob...
Un hîrzob *verde, verde...*
(către Portăreasă): Dă-mi, te rog, şalul dumitale şi lasă-mă să stau puţin aici şi să-i privesc pe fiii omului! Dar rămîi, te rog, în spatele meu şi lămureşte-mă, dacă nu înţeleg ceva. *(îşi pune şalul pe umeri şi se aşează pe scaunul de lingă poartă.)*
Azi e ultima zi; apoi Opera se închide... Azi o să afle fiecare dacă i s-a prelungit angajamentul.
Şi cei care nu mai primesc angajament ce-or să facă?...
Dumnezeu cu mila... Ia să-mi trag mai bine şalul pe cap...
Bieţii oameni!
Uite, că vine o fată!... Nu i s-a mai prelungit contractul... Vai, cum plînge...
Cîntăreaţa vine dinspre dreapta şi intră în grabă prin poartă, îşi ţine batista la ochi. Se opreşte în gangul de dincolo de poartă ; se reazemă un moment cu capul de perete apoi iese repede.
FIICA Păcat de oameni!...
PORTĂREASA Dar, uită-te, în schimb la ăsta! Vezi? Aşa arată un om fericit!
315
PORTĂREASA OFIŢERUL
PORTĂREASA OFIŢERUL
O VOCE
DE FEMEIE
*
Ofiţerul intră prin gang, îmbrăcat în redingotă, cu cilindru fe cap; în mînă ţine un buchet de trandafiri. E radios, vesel
Se însoară cu domnişoara Victoria!... *(se opreşte în prim-plan; priveşte în sus, antă):* Victoria!
Domnişoara vine îndată!
Bine! Caleaşca aşteaptă, masa e întinsă, şampania e la gheaţă!... Permiteţi-mi să vă îmbrăţişez, doamnelor.
îmbrăţişează- pe Fiică şi pe Portăreasă. Cintă. Victoria I
(de sus, cîntă): Sînt aici!
OFIŢERUL *(se plimbă încoace şi încolo):* Bine! Aştept!
FIICA OFIŢERUL
OMUL CARE
LIPEŞTE AFIŞE
OFIŢERUL
PORTĂREASA OFIŢERUL
Mă cunoşti?
Nu; cunosc doar o singură femeie... pe Victoria ! De şapte ani o aştept... m-am plimbat pe aici atît ziua-n amiaza mare, cînd soarele urca pînă în dreptul coşurilor, cît şi serile, cînd începea să se lase întunericul... Uite, aici, urmele lăsate pe asfalt de un îndrăgostit fidel! Ura! Ea a mea! *(Cîntă.)* Victoria! *(Nici un răspuns.)* Probabil că se îmbracă! *(Către Omul care lipeşte afişe.)* Văd un năvod acolo! Toţi cei de la operă îşi doresc năvoade... sau mai bine zis peşti! Peştii cei muţi, peştii ce nu ştiu să cînte... Cît costă un năvod din ăsta ?
E foarte scump!
(cîntă): Victoria!. .. *(scutură teiul.)* Uite că înfrunzeşte din nou! A opta oară!... *(Cîntă.)* Victoria!... Acum îşi aranjează bretonul!..•_ (Către Fiica.) Doamnă, daţi-mi voie să urc să-mi iau logodnica!...
N-are nimeni voie să meargă pe scenă! De şapte ani tot vin pe aici! De şapte ori trei sute şaizeci şi

cinci fac două mii cinci sute cincizeci şi cinci! *(Se opreşte şi arată spre deschizătura în formă de trifoi cu patru foi.)* Uşa asta arn văzut-o de două mii cinci sute cincizeci şi ci[ncl] de ori si tot n-am aflat încă unde duce! Pe urmă,

316

deschizătura asta în formă de trifoi, prin care intră lumină... Dar pentru cine intră lumina? E oare cineva înăuntru? Locuieşte cineva acolo?

PORTĂREASA NU ştiu! Uşa asta n-am văzut-o niciodată deschisă !

OFIŢERUL Arată ca uşa unei cămări pe care am văzut-o cînd eram de patru ani, într-o duminică după-amiază, cînd am plecat la plimbare, cu fata în casă! în vizită la alte fete în casă. Dar eu n-am ajuns niciodată mai departe de bucătărie; eram mereu pus să şed între găleata de apă şi butoiaşul de sare; am văzut aşa de multe bucătării în viaţa mea, şi cămările dădeau totdeauna spre pridvor, aveau ferestruici rotunde şi cîte o deschizătură în formă de trifoi!... Dar Opera nu are cămară, fiindcă nu are nici bucătărie! *(Cîntă.)* Victoria... Doamnă, ar putea oare să iasă prin altă parte?

PORTĂREASA NU, n-are pe unde. OFIŢERUL Bine, atunci o întîlnesc!

Angajaţii de la Operă ies şi se îndepărtează grăbiţi, urmăriţi cu priviri atente de Ofiţer.

OFIŢERUL Ei, acum trebuie să apară şi ea... Doamnă! Vedeţi floarea albastră de omag de colo? O ştiu de cînd eram copil... E tot aceeaşi?... îmi aduc aminte de o casă parohială, pe cînd aveam şapte ani... Sub floarea aceea erau doi porumbei albaştri... Apoi a venit o albină şi a intrat şi ea acolo... Iar eu mi-am zis: ei, acum te-am prins! şi am apucat floarea, dar albina m-a înţepat şi am plîns... Pe urmă a venit doamna preoteasă şi a pus pămînt reavăn pe înţepătură... iar seara am mîncat fragi şi lapte!... Parcă începe să se întunece! Unde plecaţi, domnule ?

OMUL CARE

LIPEŞTE AFIŞE

OFIŢERUL

L

Mă duc acasă, să iau cina! *(se freacă la ochi):* Cina? La ora asta? Vă rog!... Pot să intru un moment şi să dau un telefon la „castelul care creşte". FIICA Dar ce vrei să telefonezi?

OFIŢERUL Vreau să-i spun geamgiului să pună geamuri duble; se apropie iarna şi suport greu frigul! *(Intră la Portăreasă.)*

317

FIICA Cine e domnişoara Victoria? PORTĂREASA E iubita lui!

FIICA Bine zici! Pe el nu-1 interesează cine e ea pentru noi sau pentru alţii. îl interesează numai ce e pentru el!

Se întunecă brusc.

PORTĂREASA *(aprinde felinarul):* Se întunecă repede astăzi!

FIICA Pentru zei un an e cît un minut!

PORTĂREASA Iar pentru oameni un minut poate să fie lung cît un an.

OFIŢERUL *(iese din nou. Hainele îi sint pline de praf. Trandafirii s-au veştejit):* N-a venit încă ?

PORTĂREASA NU !

OFIŢERUL Ei, las' că vine pînă la urmă! Las că vine. *(Se plimbă încoace şi încolo.)* Poate că e mai bine să renunţ la prînz... E deja seară... Da, aşa o să fac! *(Intră înăuntru să dea un telefon.)*

PORTĂREASA *(către fiica):* Vrei să-mi dai acum şalul?

FIICA NU, draga mea, acum eşti liberă; rămîn eu de serviciu în locul tău... vreau să-i cunosc pe oameni, să cunosc viaţa, să-mi dau seama dacă e aşa de grea, cum se spune.

PORTĂREASA Dar n-ai voie să adormi în post, n-ai voie să adormi de loc, nici ziua, nici noaptea... FIICA Să nu dorm noaptea?

PORTĂREASA Ba da, dacă poţi, cu cureaua de la sonerie înfăşurată în jurul braţului.. . fiindcă pe aici trec gărzile de noapte, care se schimbă tot la trei ore... FIICA Bine, dar e o adevărată tortură...

PORTĂREASA Aşa crezi dumneata; dar mulţi ar fi bucuroşi să aibă un serviciu ca ăsta, şi dacă ai ştii cît

sînt de invidiată. ..
FIICA Invidiată? Dar oare este cazul să fie invidiat un om atît de torturat ?
PORTĂREASA Uite că da!... Dar să ştii, că mai chinuitor decît să nu dormi noaptea, mai chinuitor decît toată oboseala asta, decît curentul, frigul şi umezeala,

e să asculţi mărturisirile pe care ţi le fac nefericiţii aceia de sus... Fiindcă la mine vin toţi; de ce oare? Poate că citesc în zbîrciturile de pe obrazul meu slovele tainice săpate de suferinţă, şi asta îi face să aibă încredere... Şalul acela, draga mea, este martorul a treizeci de ani de suferinţă, a mea şi a altora!...
FIICA E foarte greu şi ustură ca o urzică...
PORTĂREASA Mai ţine-1, dacă doreşti... Iar cînd o să simţi
că ai obosit, cheamă-mă, să vin să te schimb! FIICA La revedere; ceea ce poţi să faci dumneata o să încerc să fac şi eu!
PORTĂREASA Să vedem! Dar, te rog, fii înţelegătoare cu prietenii mei şi ascultă cu răbdare plîngerile lor. *(Dispare prin gang.)*
Pe scenă se face întuneric. în timpul acesta se schimbă decorurile : teiul este desfrunzit, floarea albastră de omag e aproape veştejită ; cînd se face lumină, vegetaţia de la capătul gangului, care fusese verde, este ofilită, cu un colorit de toamnă.
OFIŢERUL *(intră pe scenă după ce se face lumină. Are barbă şi a încărunţit. Hainele sale sînt ponosite, gulerul murdar şi răsucit. Buchetul de trandafiri e veştejit, nu se mai văd decît cotoarele. Se plimbă pe scenă):* Se pare că vara a trecut şi a venit toamna. Se vede după teiul de colo şi după floare!.... *(Continuă să se plimbe.)* Dar toamna e primăvara *mea,* toamna se deschide din nou teatrul! Şi trebuie să vină *ea.* Doamnă, îmi daţi voie să stau un moment pe scaunul ăsta? PORTĂREASA Şezi sănătos, eu pot să stau şi în picioare!
OFIŢERUL *(ia loc):* De-aş putea să aţipesc, măcar o clipă, ar fi foarte bine. *(Adoarme pentru un moment, apoi se ridică brusc şi îşi reia plimbarea; se opreşte în faţa uşii cu deschizătura în formă de trifoi cu patru foi.)* Uşa asta, care mă face să n-am o clipă de linişte... Ce-o fi oare în spatele ei ? Ceva trebuie să fie! *(De sus se aud acordurile unei melodii cu ritm de dans.)* Da! Va să zică au început repetiţiile! *(Scena se luminează treptat cu ajutorul unor reflectoare cu lumină intermitentă.)* Ce-i asta? *(Scandează după cum trepidează lumina.)* Lumină... întuneric! Lumină. . . întuneric!...
FIICA *(îl imită):* Zi... noapte! zi... noapte!... Providenţa milostivă vrea să-ţi scurteze aşteptarea! De aceea zilele fug, alungind nopţile!

Scena este acum deplin luminată. Intră Omul care lipeşte afiş ţinînd în mînă năvodul şi cele necesare pentru a lipi afişe
OFIŢERUL Iată-1 pe amicul nostru cu afişele; vine cu năvodul ... Ai prins mulţi peşti ?
OMUL CARE LIPEŞTE AFIŞE
Sigur că da! Vara a fost caldă şi puţin cam lungă. Năvodul a fost bun, dar nu chiar aşa cum mi l-am închipuit... OFIŢERUL *(accentuează);* Nu chiar aşa cum mi l-am închi-puit!... Minunat spus! Nimic nu e aşa cum ne-am închipuit, fiindcă ideea reprezintă mai mult decît realizarea ei... E superioară obiectului... *(Se ■ plimbă pe scenă şi loveşte în perete cu buchetul veştejit de trandafiri aşa încît se scutură şi ultimele petale.)*
OMUL CARE
LIPEŞTE AFIŞE
OFIŢERUL
OMUL CARE
LIPEŞTE AFIŞE
OFIŢERUL
FIICA
OMUL CARE LIPEŞTE AFIŞE
FIICA
OMUL CARE
LIPEŞTE AFIŞE
FIICA
OMUL CARE LIPEŞTE AFIŞE
FIICA
Ea n-a coborît încă?
încă nu, dar o să coboare, în curînd!... Dumneata ştii ce e în spatele uşii aceleia?

Nu, n-am văzut-o niciodată deschisă.
O să telefonez după un fierar, să vie s-o deschidă!
(Intră să dea telefon.)
Omul care lipeşte afişe aşează un afiş, apoi dă să iasă prin dreapta
Dar ce cusur a avut năvodul?
Cusur? De fapt, nu a avut nici un cusur... Totuşi, n-a fost cum mi l-am închipuit eu, deci bucuria n-a fost aşa de mare... Cum ţi-ai închipuit că o să fie năvodul?
Cum ?... Nu ştiu...
Uite, să-ţi spun eu!... Ţi l-ai închipuit aşa cum
nu era! Trebuia să fie verde, dar nu verdele *acela!*
Aşa e, doamnă, dumneata ştii! Le ştii pe toate, de aceea vin toţi la dumneata cu necazurile lor... Ai vrea să asculţi odată şi păsurile mele ?.. • Cu plăcere... Vino aici şi spune-mi ce ai pe suflet.. •
Fiica intră în odaia sa. Omul care lipeşte afişe rămîne afară M* *faţa ferestrei şi vorbeşte.*
Se face din nou întuneric ; cînd se luminează, teiul este din nou verde, omagul în floare, iar soarele scaldă în razele sale jite
320
de la capătul gangului. Ofiţerul intră ; e bătrîn şi cărunt; hainele şi ghetele sale sînt uzate ; în mină ţine cotoarele buchetului de trandafiri. Se plimbă pe scenă încet ca un moşneag. Citeşte afi-şui.
#
Balerina intră din dreapta.
OFIŢERUL Domnişoara Victoria a plecat?
BALERINA NU, n-a plecat!
OFIŢERUL Atunci aştept! Dar vine în curînd, nu?
BALERINA *(CU seriozitate):* Vine sigur!
OFIŢERUL NU pleca, te rog; să vezi şi dumneata ce e în
dosul uşii astea; am trimis după fierar! BALERINA O să fie foarte interesant să vedem odată uşa asta deschisă! Uşa şi castelul care creşte din
pămînt; cunoaşteţi castelul care creşte? OFIŢERUL Dacă-1 cunosc? Doar am trăit în el ca ostatec! BALERINA Da, dumneavoastră aţi fost? Dar de ce erau
aşa de mulţi cai acolo ? OFIŢERUL Era un castel-grajd... BALERINA *(CU tristeţe):* Cît de proastă am fost că nu mi-am
dat seama de asta!
Coristul intră din dreapta.
OFIŢERUL Domnişoara Victoria a plecat? CORISTUL NU, n-a plecat! Nu pleacă niciodată! OFIŢERUL De aceea mă iubeşte... Dar, nu plec tocmai
acum, cînd vine fierarul să deschidă uşa asta. CORISTUL A, o sa deschidă uşa? O, ce nostim!,.. S-o întreb
ceva pe portăreasă!
Suflerul intră din dreapta.
OFIŢERUL Domnişoara Victoria a plecat? SUFLEURUL După cîte ştiu, nu! OFIŢERUL Ca să vezi! N-am zis eu, că mă aşteaptă!...
Nu pleca, o să deschidem uşa. SUFLEURUL Care uşă?
OFIŢERUL Dar există oare *mai multe* uşi? SUFLEURUL Acum ştiu: aceea cu deschizătura în formă de trifoi cu patru foi!... Dacă e aşa, rămîn. Să-i spun însă mai întîi ceva portăresei!
321
OFIŢERUL GEAMGIUL
OFIŢERUL
GEAMGIUL
OFIŢERUL
Balerina, Coristul şi Sufleurul se strîng Ungă fereastra Portă resei iar Omul care lipeşte afişe se postează în faţa acesteia Fiecare vorbeşte pe rînd cu Fiica. Geamgiul intră pe poartă'
E fierarul?
Nu, fierarul e ocupat în altă parte, dar asta poate s-o facă şi geamgiul.
Da, fireşte... fireşte. Dar ai diamantul la dumneata ?
Bineînţeles. Cine a mai pomenit geamgiu fără diamant ?
De fapt!... Şi acum să trecem la lucru! *(Bate din palme.)*
Toţi se strîng într-un cerc în jurul uşii. Dinspre dreapta mai vin Corişti costumaţi pentru Maeştrii Cîntăreţi, *apar figurante şi dansatoare din* Aida.

OFIŢERUL Domnule fierar — sau geamgiu — fă-ţi datoria!
(Geamgiul înaintează, cu diamantul în mînă. OFIŢERUL Clipe ca aceasta nu ne este dat să trăim în fiecare
zi; de aceea, prieteni, vă rog luaţi bine aminte...

N

POLIŢISTUL în numele legii, interzic deschiderea acestei uşi!

OFIŢERUL O, Doamne, cîte greutăţi, cînd vrei să faci ceva nou şi măreţ!... Dacă e aşa, mergem la judecată. Haidem la avocat! Să vedem cît de statornice sînt legile!... La avocat!

Scena se transformă, fără lăsare de cortină, într-un birou avocaţial, după cum urmează: Poarta rămîne pe loc, devenind uşa barei care străbate mijlocul scenei. Camera portăresei este cancelaria avocatului; teiul, acum desfrunzit, serveşte drept cuier ; panoul pentru afişe este plin cu ordonanţe şi diferite hotărîri judecătoreşti; uşa cu deschizătura în formă de trifoi cu patru foi devine uşa unui dulap cu acte.

A vocatul în frac şi cu cravată albă, stă la un birou plin cu acte aşezat la dreapta, în faţa uşii barei. Faţa lui trădează suferinţă profundă ; este albă ca varul şi brăzdată de numeroase riduri, ale căror umbre par violete ; e urît şi trăsăturile sale reflectă parcă toate crimele şi viciile cu care profesiunea l-a obligat să intre In contact. Unuia din cei doi secretari ai săi îi lipseşte o mînă, iar celuilalt un ochi.

Oamenii care se adunaseră să vadă „deschiderea uşii" rămîn pe scenă, dar acum aşteaptă să intre la avocat; ei par să fie acolo dintotdeauna.

Fiica avînd şalul pe umeri şi Ofiţerul în prim-plan.

AVOCATUL *(merge spre FIICA):* Spune-mi, soră dragă, nu vrei să-mi dai şalul ăsta ?... Să-1 atîrn aici, pînă fac focul în sobă; pe urmă îl arunc în flăcări să ardă cu toate necazurile şi mizerile de care s-a pătruns...

FIICA încă nu, frate dragă, vreau să se îmbibe mai întîi bine, să adun îl el şi toate păsurile tale, toate mărturisirile referitoare la crime, vicii, lucruri dobîndite pe nedrept, calomnii, insulte...

AVOCATUL O, draga mea, în acest caz şalul tău nu e destul de mare! Priveşte pereţii ăştia; parcă ar fi mîn— jiţi cu toate păcatele pămîntului nu-i aşa? priveşte toate hîrtiile astea care vorbesc despre nedreptăţi; uită-te la mine... Nu vezi aici nici-o dată figuri zîmbitoare; la mine nu vin decît oameni cu priviri pline de răutate, cu faţa schimonosită de rînjete, cu pumnii strînşi, ameninţători ... Şi toţi mă împroşcă, plini de răutate, invidie şi bănuieli... Uite, mîinile mele sînt negre, dar nu reuşesc să le curăţ... Vezi cît sînt de crăpate şi cum sîngerează... Nu pot purta un costum de haine mai mult de cîteva zile, el se îmbibă de mirosul greu al crimelor altora... Din cînd în cînd pun să se afume încăperea cu pucioasă, dar fără nici un rezultat; noaptea dorm alături şi visez numai fărădelegi... Chiar acum am la tribunal un proces... Un asasinat... Asta mai merge cumva, dar ştii ce e mai neplăcut ?.. Să desparţi doi soţi! Ai senzaţia că auzi ţipete deznădăjduite din adîncul pămîntului şi din înaltul cerului... Că cineva strigă disperat că săvîrşeşti o trădare împotriva forţelor primare; împotriva izvorului binelui, al iubirii... Umpli mai întîi vrafuri întregi de hîrtie cu învinuirile pe care un soţ le aduce celuilalt ; în cele din urmă, un om blajin şi înţelegător îl ia pe unul din soţi la o parte, şi, zîmbindu-i cu bunătate, îi pune între patru ochi întrebarea simplă: ce-i reproşezi de fapt, soţului — sau soţiei — dumitale ? Şi iată că el — sau ea — nu ştie ce să răspundă, ba nici nu ştie prea bine

care e cauza acţiunii de divorţ! Cînd e vorba de o salată verde, cînd de un cuvînt spus poate mai nu ştiu cum, de cele mai multe ori însă de nimic în schimb, suferinţa, tortura aceea sufletească! Iar pe toate astea eu trebuie să le suport!... Uită-te, în ce hal am ajuns! Crezi oare că aş mai putea, cu înfăţişarea asta de răufăcător, să cuceresc dragostea unei femei? îţi închipui că există cineva care ar vrea să fie prietenul meu, cînd am de încasat datorii de la mai tot oraşul ?... E jalnic să fii om! FIICA Păcat de oameni!

AVOCATUL Da, aşa e! Şi apoi, din ce trăiesc oamenii ? E şi ăsta un mister! Se căsătoresc cu un venit de două mii de coroane şi în realitate au nevoie de patru mii. . . Atunci, împrumută, fireşte, toţi împrumută ! Şi trag aşa mîţa de coadă toată viaţa... Nu mai ies din datorii! Şi oare cine, mă rog,, plăteşte datoriile astea pînă la urmă? FIICA Acela care hrăneşte păsările cerului!

AVOCATUL Da! Dacă acela care hrăneşte păsările cerului ar pogorî pe pămînt şi ar vedea cum le merge bieţilor oameni, poate că ar fi cuprins de milă... FIICA Păcat de oameni!

AVOCATUL Da, ăsta e adevărul!... *(Către Ofiţer.)* Dumneavoastră ce doriţi?

OFIŢERUL Voiam numai să întreb dacă domnişoara Victoria
a plecat! AVOCATUL NU, n-a plecat; fiţi liniştit! Dar ce căutaţi acolo,
la dulap?
OFIŢERUL Mi s-a părut că uşa seamănă aşa de mult cu.. ► AVOCATUL O, nu! O, nu! O nu!
Se aude dangătul clopotelor de la o biserică.
OFIŢERUL E vreo înmormîntare în oraş?
AVOCATUL NU, azi are loc decernarea titlurilor de doctor pentru anul acesta. Trebuie şi eu să mă duc la catedrală; mi se acordă titlul de doctor în drept. Aţi vrea şi dumneavoastră să vi se acorde titlul de doctor şi să vi se dea o cunună de lauri?
324
OFIŢERUL Da, de ce nu? Mai ales că avem şi puţină distracţie cu acest prilej...
AVOCATUL Cred că e cazul să trecem îndată la actul solemn, nu ? Vă rog să mergeţi să vă schimbaţi hainele !
Ofiţerul pleacă. Scena se întunecă ; se fac următoarele schimbări ; Bara serveşte drept balustradă a corului într-o biserică ; panoul pentru afişe devine panoul cu tăbliţele care indică numărul psalmilor ce urmează să fie cîntaţi de credincioşi în timpul serviciului religios; cuierul-tei e acum un candelăbru, iar biroul avocatului catedra preşedintelui comisiei de decernare a titlurilor de doctor ; uşa cu deschizătură în formă de trifoi cu patru foi se deschide spre sacristie. . . Coriştii din Maeştrii cîntăreţi *devin crainici, iar figurantele ţin în mină cununile de lauri. Celelalte personaje din biroul avocaţial formează publicul spectator. Culisele care formează fundalul anterior se ridică şi noul fundal reprezintă o orgă mare, cu claviatura îndreptată în jos ; deasupra e o oglindă. Se aude muzică. De cele două părţi ale neaoşului catedralei stau înşiraţi doctoranzii celor patru facultăţi : filozofie, teologie, medicină, drept. Scena rămîne un moment goală.*
Crainicii intră din dreapta.
Figurantele intră în urma lor cu cununile de lauri.
Trei doctoranzi intră unul după altul din stînga şi Figurantele le aşează cîte o cunună de lauri pe cap, după care noii Doctori ies din dreapta.
Avocatul înaintează spre a primi cununa de lauri.
Figurantele fac cîţiva paşi înapoi ***refuzină*** *să-i pună cununa pe cap şi în cele din urmă părăsesc scena.*
Avocatul profund dezamăgit, se sprijină de o coloană. Toţi pleacă. Avocatul rămîne singur.
FIICA *(intră pe scenă; în jurul capului şi al umerilor are un voal alb):* Uite, am spălat şalul... Dar de ce stai aici? Nu ţi-au dat cununa? AVOCATUL NU, nu m-au găsit demn de aşa ceva.
FIICA De ce? Fiindcă ai apărat pe săraci, ai uşurat povara celor vinovaţi şi ai obţinut animări pentru osîndiţi. . . Păcat de oameni... Nu sînt îngeri, departe de asta; dar tot e păcat de ei.
AVOCATUL Nu-i vorbi de rău pe oameni; la urma urmelor, tot eu trebuie să-i apăr...
FIICA *(sprijinindu-se de orgă):* Dar de ce-i lovesc pe prietenii lor în obraz?
325
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA
VOCI DE COPII
Nu ştiu să facă altceva! Atunci să-i învăţăm noi. Vrei? Dar ei nu acceptă învăţăminte! O, de ce nu ajun? plîngerile noastre, pînă la zeii cereşti... O să ajungă pînă în faţa tronului! *(Se aşează la orgă.)* Ştii ce văd în oglinda de aici ?... Lumea, în poziţia în care ar trebui să fie!... Da, fiindcă în realitate acum stă strîmb. Bine, dar cum a ajuns să fie aşezată strîmb? Cînd s-a făcut copia după original... Ai dreptate! Copia... Am bănuit eu totdeauna că s-a luat greşit copia... Cînd mi-am amintit cum era originalul, am rămas profund nemulţumit. Unii ziceau că asta înseamnă să ai o fire prea exigentă, să

găseşti la toate nod în papură, cîte şi mai cîte...
Chiar că toate sînt pe dos! Uite, de pildă, cele patru facultăţi... Guvernul conservator le menţine pe toate patru: teologia, învăţătura despre Dumnezeu e mereu atacată şi ridiculizată de filozofie, care la rîndul ei pretinde că e înţelepciunea însăşi! Medicina, în schimb, contestă filozofia şi consideră că teologia nu e o ştiinţă, doar o superstiţie. .. Dar reprezentanţii lor fac parte din acelaşi senat universitar, menit să insufle tineretului respect. .. pentru Universitate. Zău că e o casă de nebuni! Şi vai de acela care îşi deschide primul ochii. Cei care îşi dau seama de asta mai întîi sînt teologii. Punctul lor de plecare este studiul filozofiei, care îi învaţă că teologia este un nonsens; după aceea învaţă din tratatele de teologie că *filozofia* e un nonsens! Nebuni, nu ?
Pe urmă vine dreptul, sluga tuturor, numai a slugilor nu!
Da, dreptatea! Pînă ajungi s-o obţii, ai murit de mult!... Dreptatea, care de atîtea ori săvîr-şeşte nedreptăţi!
Vai, ce soartă aţi reuşit să vă croiţi voi, fii[1] omului! Copii ce sînteţi! Hai să-ţî dau eu o cunună. .. Să-ţi stea mai bine. *(îi pune pe cap o cunună de spini.)* Şi acum să-ţi cînt ceva! *(Se aşează la orgă şi cîntă un* Kyrie *dar în loc de muzică de orgă se aud voci omeneşti.)*
Dumnezeule! Veşnice! *(Ultima silabă eprelungită.)*
Voci . ..
BĂRBAŢI *(tenori):* Milueşte-ne pre noi, după mare mila ta!
Voci
(Ultima silabă e prelungită.)
VOCI
DE BĂRBAŢI *(başi):* Păzeşte pe fiii tăi, o, Doamne, şi îmblîn-zeşte mînia împotriva noastră!
TOŢI Milueşte-ne pre noi! Auzi-ne şi ne milueşte pre noi, cei muritori!... Dumnezeule, veşnice, de ce te-ai depărtat de noi ?... Din adîncul inimii noastre strigăm către tine: îndurare, Dumnezeule, veşnice! Uşurează-le povara fiilor tăi! Auzi-ne! Auzi-ne!
Scena se întunecă fiica se ridică de la orgă şi se apropie de Avocat. Printr-un nou efect de lumină orga se transformă în peştera lui Fingal[1]. Minate de vînturi puternice, apele mării năvălesc vuind printre stînci.
AVOCATUL Oare unde sîntem?
FIICA Ce auzi? AVOCATUL Aud cum cad picături...
FIICA Sînt lacrimi ale oamenilor.... Şi ce mai auzi? AVOCATUL Suspine... scîncete... văicăreli... FIICA Pînă aici au ajuns tînguirile muritorilor., dar mai departe *nu.* Totuşi de ce plîngerile acestea fără sfîrşit? Oare viaţa nu oferă nici o bucurie? AVOCATUL Ba da, cel mai plăcut dar şi cel mai amar lucru: iubirea! O soţie şi un cămin! Tot ce poate fi mai sublim, dar şi mai comun! FIICA Să încerc şi aceasta! AVOCATUL CU mine?
FIICA Da, cu tine! Tu cunoşti toate piedicile ce s-ar putea ivi în calea fericirii, deci le putem ocoli!
AVOCATUL Dar eu sînt sărac!
FIICA Ce are a face, din moment ce ne iubim! Iar puţină frumuseţe nu costă nimic.!
[1] Peşteră celebră din insula Staffa, arhipelagul Hebridelor (Scoţia), lungă de 69 m'. şi înaltă de 17 m. Marea pătrunde înăuntru printr-o deschizătură largă de 16 m. şi valurile se lovesc puternic de pereţii de bazalt, emiţind sunete pentru care motiv localnicii numesc această grotă „Peştera muzicala .

AVOCATUL FIICA
AVOCATUL FIICA
AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
Poate că există persoane care mie îmi sînt antipatice iar ţie simpatice.
Pe acelea le împărţim între noi în mod echita bil.
Şi dacă o să ne plictisim unul de altul? O să se nască şi un copil, care va fi pentru noi un izvor de continuă desfătare! Mă vrei aşa cum sînt: sărac, şi urît, dispreţuit şi alungat ?
Da! Să ne unim destinele! Aşa să fie!
:

KRISTIN FIICA
KRISTIN
FIICA

KRISTIN
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL FIICA
AVOCATUL
FIICA

O cameră foarte simplă, Ungă biroul avocaţial. La dreapta un pat mare pentru două persoane, încadrat de perdele ; în apropiere o fereastră. La stingă o sobă pe care e o cratiţă. Kristin lipeşte de zor flşii de hîrtie ca să astupe crăpăturile de la fereastră. în fund o uşă ce dă spre birou ; afară stau oameni săraci, care aşteaptă să intre la avocat.

Lipesc, lipesc!
(palidă şi slăbită sade la sobă): îmi iei tot aerul!
Simt că mă sufoc!...
Nu mai e decît o singură crăpătură de lipit!
Aer, aer. mi se taie respiraţia!
Lipesc, lipesc!
Foarte bine, Kristin, căldura costă bani!
O parcă mi-ai lipi buzele una de alta!
(se opreşte în uşă cu o hîrtie în mină): Copilul doarme ?
Da, în sfîrşit!
(cu blîndeţe): Ţipetele astea îmi sperie clienţii.
(amical): Şi ce putem face ?
Nimic!
Trebuie să găsim o locuinţă mai mare! N-avem bani!
Pot să deschid fereastra? Aerul ăsta închis mă înăbuşe.
Dar iese căldura şi vom răbda de frig! E cumplit!... Trebuie să frecăm şi podelele din coridor.
Tu nu eşti în stare să freci: nici eu; iar Kristin trebuie să lipească peste tot prin casă, toate crăpăturile, în tavan, în podea, în pereţi! La sărăcie mă aşteptam dar nu şi la murdărie!

328

AVOCATUL Unde-i sărăcie e şi oarecare murdărie!
FIICA E mai rău decît mi-aş fi închipuit! AVOCATUL Şi nici nu e încă atît de rău. Cît timp avem mîncare în cratiţă!
FIICA Dar ce fel de mîncare ?. . . AVOCATUL Varza e ieftină, nutritivă şi gustoasă.
FIICA Pentru cel căruia îi place! Eu însă o detest: AVOCATUL Şi de ce n-ai spus de la început?
FIICA îmi eşti drag şi am renunţat să-mi satisfac gusturile !
AVOCATUL Dacă e aşa, renunţ şi eu, de dragul tău, la plăcerea de a mînca varză! Sacrificiile trebuie să fie reciproce! FIICA Şi atunci ce-o să mîncăm? Peşte? Dar ţie nu-ţi place peştele. AVOCATUL Şi mai e şi scump!
FIICA Situaţia e mai rea decît aş fi crezut! AVOCATUL *(amical):* Vezi cît e de greu ? ... Iar copilul, care trebuia să cimenteze legătura noastră, şi să fie o binecuvîntare.. . va ajunge pînă la urmă să ne ruineze!
FIICA Dragul meu! Să ştii că o să mor în aerul ăsta, în camera asta ce dă spre curtea interioară, cu ţipetele copilului care nu mă lasă ore întregi să dorm, cu oamenii ăştia de afară, cu toate văică-rerile şi certurile lor, cu toate învinuirile pe care şi le aduc unii altora.. . Nu-mi rămîne decît să mor încuiată, aici, înăuntru! AVOCATUL Biată floricică, fără lumină, fără aer...
FIICA Şi tu mai zici că sînt unii cărora le merge şi mai greu!
AVOCATUL EU sînt unul dintre cei invidiaţi aici, în cartier. FIICA Totul ar mai fi cumva, dacă aş putea măcar să înfrumuseţez puţin interiorul casei acesteia! AVOCATUL Ştiu că ai vrea să ai o floare, mai ales un

heliotrop, dar costă o coroană şi cincizeci de ore, cît şase litri de lapte sau aproape o dublă de cartofi. FIICA Mă lipsesc şi de mîncare, de dragul acestei flori. AVOCATUL Există un gen de frumuseţe care nu costă nimic, dar absenţa ei dintr-un cămin e foarte supărătoare pentru un bărbat înzestrat cu simţul estetic !
FIICA Care anume? AVOCATUL Dacă îţi spun, te superi!
329
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL FIICA
AVOCATUL FIICA
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL FIICA
AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
Doar ne-am înţeles să nu ne supărăm! Ne-am înţeles... Toate ar mai merge cumva Agnes, numai cuvintele scurte şi tăioase nu merg... Nu le-ai auzit încă... Să nu le rostim niciodată! în ceea ce mă priveşte, niciodată! Şi acum, spune, te rog, ce-ai de spus! Ei bine, primul lucru la care mă uit, cînd intru într-o casă, sînt perdelele... *(Se duce la perdele şi le îndreaptă):* dacă stau ca o funie sau ca o cîrpă plec repede!... Pe urmă arunc o privire la scaune... Dacă sînt aşezate în ordine, rămîn!. *(îndreaptă un scaun de Ungă perete.)* După aceea mă uit la luminările din candelabre... Dacă stau strîmb, parcă toată casa e vraişte! *(întreaptă o luminare pe birou.)* Vezi, draga mea, e genul de frumuseţe care nu costă nimic! *(îşi lasă capul în jos, jenată):* Dar, Axei, te rog, nu spune cuvinte tăioase! N-au fost tăioase! Ba da! Ei, la naiba!
Dar ce fel de vorbe sînt astea? Iartă-mă, Agnes! Dar sufăr tot atît din cauza dezordinei tale cît suferi tu din pricina murdăriei! Şi nu m-am încumetat să-ţi ajut şi eu să faci ordine, fiindcă te superi de parcă ţi-aş face reproşuri ... Uf! Dar hai să terminăm acum! E tare greu să fii căsătorit... E mai greu ca orice altceva! Cred că trebuie să fii un înger! Da!
Cred că după discuţia asta o să încep să te urăsc! Atunci, vai de noi!.. . Dar, hai mai bine să evităm ura! Uite, îţi promit că n-o să mai fac nici o observaţie în legătură cu dezordinea... cu toate că pentru mine e un chin! Iar eu o să mănînc varză, chiar dacă pentru mine e o tortură.
Prin urmare o convieţuire chinuită! Ceea ce unuia îi face plăcere provoacă suferinţă celuilalt! Păcat de oameni! Recunoşti ?
Da. Dar, pentru Dumnezeu, hai să ocolim obstacolele, acum, cînd le cunoaştem aşa de bine. De acord! Doar sîntem oameni înţelegători şi luminaţi: putem să iertăm şi să trecem cu vederea!
FIICA Reuşim să facem şi haz de necaz! AVOCATUL Da, numai noi sîntem în stare de aşa ceva. Ştii, am citit astăzi în ziarul *„Morgonen*[1]!... Apropo unde mi-e ziarul? FIICA *(jenată):* Care ziar ?
AVOCATUL *(aspru):* Bine, dar îmi sosesc mai multe ziare ? FIICA Zîmbeşte acum şi nu vorbi aşa de tăios... Cu
ziarul tău am făcut focul... AVOCATUL *(violent) :* Ei drăcia dracului!
FIICA Dar, zîmbeşte odată!. .. I-am dat foc pentru că ziarul ăsta îşi bate joc de un lucru care pentru mine e sfînt. . .
AVOCATUL Şi care pentru mine nu e sfînt!.. . Da!... *(Gesticulează furios.)* Să zîmbesc, să zîmbesc cu gura pînă la urechi... Să zîmbesc, să fiu înţelegător, să nu îndrăznesc să-mi dau şi eu părerea, să spun, „da", la toate, să mă ascund, să^ fiu ipocrit ! Va să zică, ai dat foc ziarului! *(îndreaptă perdeaua de la pat.)* Uite aşa, mă ocup iar de ordine ca să te superi! Agnes, să ştii că aşa nu mai merge! FIICA Ai dreptate! AVOCATUL Şi totuşi trebuie să rezistăm mai departe, nu de
dragul promisiunilor, ci al copilului! FIICA Adevărat! De dragul copilului! Vai! Vai!. . .
Trebuie să trăim în continuare aşa!

AVOCATUL Şi acum mă duc la clienţii mei! Auzi-i cum vociferează, plini de nerăbdare, parcă stau să se sfîşie, să se împingă unii pe alţii în închisoare sau la tot felul de amenzi!... O suflete osîn-dite...
FIICA Bieţii oameni, bieţii oameni! Şi lipitul ăsta, care nu mai conteneşte! *(îşi lasă capul în jos într-o disperare mută.)* KRISTIN Lipesc, lipesc!
FIICA Vai ce mă enervează broasca asta, scîrţîitul ei îmi sfredeleşte creierii... AVOCATUL Scîrţîie,' scîrţîie...
FIICA Termină, te rog! AVOCATUL Scîrţîie...
FIICA NU!' AVOCATUL Scîr...
Avocatul în uşă, trebăluieşte ceva, nervos, la broască.
[1] *Dimineaţa*

OFIŢERUL *(intră venind din birou, pune mina pe broască)* •
Daţi-mi voie!
AVOCATUL *(lasă broasca):* Poftiţi, domnule doctor! OFIŢERUL Acum toată viaţa e a mea! Toate porţile îmi sînt deschise, am atins Parnasul, am dobîndit cununa de lauri, nemurirea, onoarea, totul este al meu!
AVOCATUL Şi din ce o să trăiţi? OFIŢERUL Din ce-o să trăiesc?
AVOCATUL Vă trebuie o locuinţă, haine, mîncare, nu? OFIŢERUL Toate astea se aranjează pînă la urmă, dacă ai pe cineva care să ţină la tine!
AVOCATUL îmi închipui!... îmi închipui... Lipeşte, Kris-tin! Lipeşte! Pînă se sufocă toţi! *(Iese mergînd de-a-ndărătelea şi clătinînd din cap.)* KRISTIN Lipesc şi lipesc, pînă se sufocă toţi!
OFIŢERUL Vii şi tu?
FIICA Imediat, dar unde? OFIŢERUL La Fagervik! Acolo e vară, e soare, tineret, copii şi flori; cîntece şi dans, numai sărbătoare şi voie bună!
FIICA Atunci, mă duc şi eu! OFIŢERUL Vino!
AVOCATUL *(Intră din nou):* Mă întorc la primul meu iad... Ăsta de aici a fost al doilea... şi cel mai negru! Iadul cel mai fermecător şi cel mai negru... Uite că iar a aruncat ace de păr pe jos!... *(Ridică acele.)*
OFIŢERUL Poftim, a descoperit şi acele!
AVOCATUL Fireşte... Uită-te la ăsta! Are două braţe, dar acul e totuşi numai unul! Sînt două şi totuşi numai unul. Dacă îl îndrept, e o singură piesă! Dacă îl îndoi, sînt iar două, fără să înceteze în acelaşi timp să fie doar unul! Asta înseamnă ca două sînt unul! Dar dacă îl rup — uite aşa! —

cele două părţi rămîn şi mai departe două!
(Rupe acul de păr in două, apoi îl aruncă.)
OFIŢERUL A înţeles toate astea!. . . Dar pentru ca să poată fi rupte, cele două braţe trebuie să fie divergente! Căci dacă sînt convergente, acul continuă să ră-mînă ac!
AVOCATUL Iar dacă sînt paralele, nu se întîlnesc niciodată, orice s-ar întîmpla...
OFIŢERUL Acul de păr este lucrul cel mai desăvîrşit din cîte au fost create! O linie dreaptă egală cu două paralele !
AVOCATUL O broască ce încuie, cînd e deschisă!
OFIŢERUL Acul fixează un coc desfăcut, care rămîne desfăcut, cînd e fixat.
AVOCATUL Totul seamănă cu uşa asta! în momentul cînd o încui, îţi deschide calea ca să poţi pleca, Agnesî
(Se retrage şi închide uşa.)
FIICA Şi acum?
Schimbare de decor : Patul şi draperiile se transformă într-un cort; soba de fontă rămîne ; panoul care reprezintă fundalul se ridică ; în prim-plan, la dreapta, se văd acum munţi, ai căror păduri au fost pîrjolite de un incendiu ; buruieni şi trunchiuri de copaci înnegriţi; coteţe de porci şi alte dependinţe din cărămidă roşie. Se văd, de asemenea, aparate de fizioterapie asemănătoare unor instrumente de tortură, la care fac gimnastică ma mulţi oameni. Tot în prim-plan, la stînga, cîteva şoproane deschise, în care se află vetre pentru foc, cazane şi ţevi. La mijloc o strîmtoare ; în fund mai multe debarcadere împodobite cu steguleţe, bărci albe, ancorate, unele au pînzele ridicate altele nu. Pe ţărm se văd, prin frunziş, vile mici de tip italian, pavilioane, chioşcuri, statui de marmoră.

Directorul carantinei se plimbă pe ţărm, îmbrăcat în costum de maur.
OFIŢERUL *(se apropie şi-i strînge mina):* Formidabil, iată-1
pe Ordstrom! Aici ai ajuns pînă la urmă! DIRECTORUL CARANTINEI Da!
OFIŢERUL Aici e Fagervik? DIRECTORUL CARANTINEI NU, Fagervik e pe partea cealaltă; aici e Skam-
sund! OFIŢERUL Atunci ne-am rătăcit!
333
DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL
DIRECTORUL CARANTINEI
Dar nu vrei să mă prezinţi?
Nu, nu merge! *(Coborînd vocea).* E însăşi fiica
lui Indra!
A lui Indra? Am crezut că a lui Waruna! Şi nu te miri văzînd faţa mea neagră?
OFIŢERUL Fiule, am împlinit cincizeci de ani şi la vîrsta asta nu te mai miri de nimic!... Mi-am închipuit nu-maidecît că diseară mergi la un bal mascat!
DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL
DIRECTORUL CARANTINEI OFIŢERUL DIRECTORUL CARANTINEI
Aşa e! Sper că veniţi şi dumneavoastră! Fireşte; aici... nu e prea plăcut!... Ce oameni sînt ăştia de aici?
Bolnavii; iar pe ţărmul celălalt sînt sănătoşii! Va să zică aveţi numai săraci aici?
Nu, dragul meu, aici sînt bogătaşii! Uită-te la cel de pe scaunul de tortură de colo! A mîncat prea mult ficat de gîscă cu trufe şi a băut atîta vin de Burgundia încît i-a apărut pe picioare o erupţie care nu mai trece.
O erupţie?
Da... Iar cel care stă întins pe masa de elon-gaţie a băut aşa de mult Hennessy încît acum trebuie să i se facă un tratament de elongaţie **a** coloanei vertebrale! Mereu e ceva în neregulă!
De altfel, pe ţărmul ăsta al strîmtorii trăiesc cei care vor să-şi ascundă necazurile. Uită-te, de pildă, la cel ce se apropie acum de noi!
Un filfizon bătrîn e împins pe scenă pe un scaun pe roate ; e însoţit de o cochetă de vreo şaizeci de ani, slabă şi urîtă, dar îmbrăcată după ultima modă, şi de „prietenul" acesteia, un om de patruzeci de ani.
OFIŢERUL Ăsta-i maiorul! Colegul nostru de şcoală! DIRECTORUL CARANTINEI Don Juan! Vezi, e încă şi acum îndrăgostit de
stafia de lîngă el. Nu observă că a îmbătrînit,
că e urîtă, infidelă, crudă!
334
OFIŢERUL DIRECTORUL CARANTINEI
OFIŢERUL DIRECTORUL CARANTINEI
OFIŢERUL
DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL
DIRECTORUL CARANTINEI
OFIŢERUL DIRECTORUL CARANTINEI
OFIŢERUL
DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL
DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL
DIRECTORUL
CARANTINEI

OFIŢERUL
DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL DIRECTORUL CARANTINEI
OFIŢERUL DIRECTORUL CARANTINEI
Asta-i dragostea! N-aş fi crezut niciodată că un fluşturatic ca el poate să iubească atît de adînc, de statornic!
Nostime concepţii mai ai şi tu!
Şi eu am iubit-o pe Victoria... O aştept şi **acum**
pe coridor...
Tu eşti acela care te tot plimbi pe coridor ? Da, eu!
Ei, şi aţi reuşit să deschideţi uşa? Nu,' sîntem încă în proces.. . Omul care lipeşte afişe este, bineînţeles, la pescuit, cu năvodul, aşa că s-a întîrziat cu depoziţiile martorilor, iar între timp geamgiul a pus geamurile la castel, care a mai crescut cu o jumătate de etaj... Anul ăsta a fost foarte bun... cu multă căldură şi umezeală !
Dar aşa de cald ca la mine nu a fost! Cît de tare încălziţi sobele?
Cînd dezinfectăm pe cei bănuiţi de holeră, la
vreo şaizeci de grade.
Sînt iarăşi cazuri de holeră?
Cum, n-ai auzit...
Ba da, dar sînt tare uituc în ultima vreme!
Şi eu doresc adesea să uit; în primul rînd de mine însumi; de aceea frecventez baluri mascate şi alte localuri de distracţie unde e multă lume. Dar ce necazuri ai avut?
Dacă vorbesc despre ele, se va zice că sînt lăudăros, iar dacă nu le pomenesc, o să se spună că sînt ipocrit! De *aceea* ţi-ai dat cu negru pe faţă?
Am făcut-o puţin mai neagră decît e în realitate! Dar ăsta, care se apropie acuma, cine e?
A, e un poet! Trebuie să-şi facă baia de **nămol!** *(Poetul intră cu privirile ridicate spre cer;* ***în mina*** *are o găleată cu nămol).*

OFIŢERUL La naiba, dar ar trebui baie de soare şi de aer! DIRECTORUL CARANTINEI
mai degrabă să facă
NU ; el a plutit tot timpul în sfere mai înalte ■ acum i s-a făcut dor de nămol... care îngroaşă pielea, ca la porci, ca să se poată tăvăli în noroi. Şi să nu mai simtă nici înţepăturile tăunilor! OFIŢERUL O, ce lume plină de contradicţii!
POETUL
POETUL
DIRECTORUL CARANTINEI
POETUL
(în extaz): Din lut a creat zeul Ptah pe om, ca olarul, cu un strung... *(Sceptic.)* Sau naiba ştie cu ce!... *(în extaz.)* Din lut îşi creează sculptorul opera mai mult sau mai puţin nemuritoare... *(Sceptic.)* Care de cele mai multe ori e lipsită de orice valoare! *(în extaz.)* Din lut se fac vasele atît de necesare în cămara de alimente, cărora cu un nume comun li se spune oale, farfurii... *(Sceptic.)* De altfel mi-e atît de indiferent cum le zice! *(în extaz.)* Ăsta e lutul! Iar cînd e subţire se numeşte nămol... Cest mon affaire [x]! *(Strigă.)* Lina!
Lina intră cu găleata.
Lina, vino, să te vadă domnişoara Agnes! ... Te-a cunoscut acum zece ani, cînd erai o fată tînără, veselă şi, să zicem, frumoasă... Şi uite cum arăţi acum! Cinci copii, muncă grea, foame, bătaie! Uite cum a dispărut tot ce-ai avut frumos, cum a dispărut bucuria! Şi doar în tot timpul ăsta ţi-ai făcut datoria cu prisosinţă. Conştiinţa datoriei împlinite ar fi trebuit să-ţi dea acea mulţumire lăuntrică ce se oglindeşte în trăsătu-turile armonioase ale feţei şi în văpaia adîncă a privirilor...
(încearcă să-i astupe gura cu mina): Ţine-ţi gura! Ţine-ţi gura!
Aşa spun toţi! Iar cînd taci, tot ei îţi spun: vorbeşte! O, oamenii ăştia nestatornici!

[1] „Asta-i treaba mea!" (în lb. fr.)

FIICA (*merge spre Lina):* Spune-mi ce necazuri ai! LINA NU îndrăznesc; s-ar putea să fie şi mai rău! FIICA Cine e aşa de rău? LINA Mi-e frică să spun, mănînc bătaie! POETUL Aşa e! Dar acum nu mai tac; voi spune tot, chiar dacă Maurul îmi dă peste gură atît de rău, încît îmi scoate dinţii!... Susţin că uneori se fac nedreptăţi... Agnes, tu fiică a zeilor! Auzi cum cîntă muzica şi se dansează sus în deal? Da?... Ei bine, e sora Linei, care s-a întors de la oraş, unde a apucat-o pe căi greşite, mă-n-ţelegi... Acum se taie viţelul cel gras, în timp ce Lina, care a rămas acasă, trebuie să meargă cu găleata, să dea de mîncare la porci!... FIICA Bucuria e mare nu numai fiindcă oaia rătăcită s-a întors acasă, ci şi fiindcă a renunţat la calea greşită pe care o apucase! Să nu uiţi asta! POETUL Dar, atunci dă un bal cu supeu în fiecare seară şi pentru femeia asta, care a muncit fără preget, care nu a apucat-o niciodată pe căi greşite; hai, zău, fă-o!. . . Familia ei nu se gîndeşte la aşa ceva. Şi cînd biata Lina are şi ea o clipă de răgaz, trebuie să se ducă la casa de rugăciuni, să asculte dojeni moralizatoare cum că n-ar fi o fiinţă desăvîrşită! Unde e oare dreptatea ? FIICA E foarte greu să dai un răspuns la întrebările voastre, fiindcă... survin atîtea cazuri neprevăzute ....

POETUL A recunoscut-o pînă şi califul Harun cel Drept!... El şedea liniştit pe tron şi nu vedea cum o duc cei de jos! Dar în cele din urmă tot i-au ajuns la urechi plîngerile! Şi, într-o bună zi, s-a îmbrăcat în haine obişnuite şi s-a strecurat neobservat în mulţime, ca să vadă cum e cu dreptatea.

FIICA Sper că nu-ţi închipui că sînt Harun cel Drept! POETUL Să vorbim mai bine despre altceva!... Uite că vin nişte străini!

Din stînga intră în strîmtoare o barcă albă în formă de zmeu, cu pînze de mătase de culoare albastru-deschis ; catargul e de aur, iar în vîrful lui flutură un fanion de culoare roză. La cîrmă El şi Ea, fiecare cu un braţ petrecut pe după mijlocul celuilalt.

OFIŢERUL Iată fericirea deplină, beatitudinea fără margini, sărbătoarea dragostei!

Pe scenă se face lumină.

EL

POETUL

OFIŢERUL DIRECTORUL CARANTINEI

OFIŢERUL

(se ridică în picioare şi cîntă):

Te salut, o golf frumos,
Primăvara tinereţii ochii mei aici văzură,
Şi-ale tinereţii visuri
Tot aicea le-am visat.
Iată-mă, am revenit
Dar nu singur ca atunci!
Cer şi mare,
Crînguri, unde,
Uraţi-i cu toţii bun venit!
Iubirea mea, mireasa mea!
Soarele meu, viaţa mea!

Debarcaderele din jurul golfului Fagervik arborează drapele în formă de salut, din vile şi de pe ţărm flutură batiste şi de pe partea cealaltă a strîmtorii se aud acorduri de harpe şi violine.

Priviţi cum străluceşte totul! Auziţi cum sună acordurile muzicii peste ape!... Eros! Victoria!

ră-

Ei şi?

E Victoria lui; eu o am pe a mea! Iar pe a mea nu are voie s-o vadă nimeni!... Te rog, arborează drapelul carantinei; eu o să trag odgonul la ţărm.

Directorul carantinei flutură un fanion galben.

OFIŢERUL *(trage de funie în aşa fel încît barca o apucă spre Skamsund):* Opriţi!

El şi ea zăresc peisajul sumbru. Par îngroziţi.

Da, da! E o încercare grea! Dar cei ce vin din regiuni contaminate trebuie să treacă mai întîi pe aici! Cum poate vorbi cineva aşa, cînd vede doi oameni care se iubesc! Nu vă atingeţi de ei! Nu va atingeţi de iubire; e crimă de înaltă trădare!.. • Vai nouă! Tot ce-i frumos e călcat în noroi!

DIRECTORUL CARANTINEI

POETUL

El şi Ea coboară pe ţărm, trişti şi ruşinaţi.

EL Vai nouă! Ce am făcut?
DIRECTORUL CARANTINEI
EA EL
DIRECTORUL
CARANTINEI
EA
EL
DIRECTORUL CARANTINEI
Nu e nevoie să fi făcut ceva ca să vă loviţi de micile neplăceri ale vieţii!
Cît de scurtă e bucuria şi fericirea!
Cît timp trebuie să rămînem aici?
Patruzeci de zile şi nopţi!
O, mai bine ne aruncăm în mare!
Să trăim aici, în mijlocul munţilor ăştia pîrjo-liţi de foc şi printre coteţe?
Iubirea învinge totul, pînă şi fumul de pucioasă şi carbolul!
DIRECTORUL CARANTINEI
EA
DIRECTORUL CARANTINEI
EL
EA
OFIŢERUL
(aprinde focul în cămin; se ridică brusc flăcări albastre de sulf): Aprind pucioasa! Intraţi, vă rog, înnăuntru! Vai, rochia mea albastră o să se decoloreze!
O să se facă albă! Trandafirii dumitale roşii o să fie şi ei albi!
La fel şi obrajii tăi! Timp de patruzeci de zile! *(către ofiţer):* Poţi să te bucuri! Nu, nu mă bucur!... E adevărat că fericirea ta a însemnat suferinţa mea, dar... nu-i nimic... Acum sînt titrat şi am o situaţie... iar la toamnă o să merg la şcoală... O să învăţ acolo cu băieţii aceleaşi lecţii pe care le-am învăţat în copilăria şi în tinereţea mea; o sa le învăţ şi în floarea vîr-stei şi la bătrîneţe, mereu aceleaşi lecţii: cît fac de două ori doi? De cîte ori intră doi în patru fără să rămînă nici un rest ?. . . O să învăţ întruna acelaş lucru, pînă ies la pensie, pînă nu voi mai avea altă ocupaţie decît să aştept ora mesei şi ziarul... pînă ce o să fiu dus în cele din urmă la crematoriu şi ars. .. Aveţi pensionari pe aici? Fireşte că ăsta e lucrul cel mai neplăcut pe lîngă faptul că, de două ori doi fac patru; să începi şcoala din nou, cînd eşti deja titrat; să pui aceleaşi întrebări toată viaţa...
Trece un domn în vîrstă, ţinîndu-şi mîinile la spate.

OFIŢERUL
PENSIONARUL OFIŢERUL
PENSIONARUL OFIŢERUL
*
Iată un pensionar care nu mai aşteaptă altceva decît să-i treacă viaţa; sigur că e un căpitan care nu a mai ajuns maior sau vreun funcţionar de la curtea de apel, care nu a mai fost avansat substituit de consilier... Da, mulţi chemaţi, puţini aleşi... Acum aşteaptă să se servească micul dejun...
Nu, aştept ziarul! *Morgontidningen* [1]. Şi nu are decît cincizeci şi patru de ani; poate să trăiască încă douăzeci şi cinci de ani şi să tot aştepte să-i vie mesele şi ziarul ... Nu e îngrozitor ?
Dar oare ce nu e îngrozitor? Spune, spune, spune [Ei da; să spună cine ştie mai bine... Eu voi învăţa de acum înainte cu băieţii: de două ori doi fac patru! De cîte ori intră doi în patru fără să rămînă nici un rest ? *(Se ţine, disperat, cu niîi-nile de cap.)* Iar Victoria, pe care am iubit-o, căreia i-am dorit suprema fericire aici pe pămînt... Iată că ea are acum parte de fericire, de cea mai mare fericire pe care şi-o poate dori, iar eu... sufăr, sufăr!
EA Crezi că sînt fericită, văzînd că suferi? Cum îţi închipui una ca asta? Dar poate faptul că trebuie să stau aici ostatecă, patruzeci de zile, şi de nopţi, îţi alină puţin durerea, nu-i aşa? OFIŢERUL Da şi

nu! Faptul că te chinuieşti nu mă consolează de loc! O! -EL Şi crezi că pot clădi fericirea mea pe suferinţa

ta? OFIŢERUL Păcat de noi de toţi!

Toţi ridică mîinile spre cer şi scot un strigăt de durere asemănător cu un acord disonant.

FIICA O, tu, Dumnezeule veşnice, ascultă-i! Viaţa e

haină! Păcat de oameni! TOŢI *(ca mai înainte):* A !

•

Scena se întunecă pentru cîteva minute. în acest timp, unele: personaje ies, iar cele care rămîn îşi schimbă locurile. Cînd se face lumină, în partea umbrită, a scenei, este ţărmul Skamsund al strîmtorii. Strîmtoarea de la mijloc, cît şi golful Fagervik din

[1] *Ziarul de dimineaţă.*

primul plan sînt în plină lumină. La dreapta se vede o parte din cazinou, cu ferestrele deschise ; înăuntru perechi care dan-sează. Pe o ladă, în ***faţa*** *cazinoului, şed trei fete tinere şi privesc dansul. Fiecare îşi are petrecut un braţ de după mijlocul celeilalte, în capul scărilor cazinoului o bancă pe care sade Edit cea Urîtă. E cu capul gol, cu părul vîlvoi, tristă. în faţa ei un pian deschis.*

La stînga o casă galbenă de lemn.

în faţa acesteia doi copii îmbrăcaţi în haine de vară îşi aruncă unul altuia o minge.

în fund un debarcader, unde sînt ancorate bărci albe ; de-a lungul debarcaderului cîteva pavilioane cu drapelele arborate. în strîmtoare un vas alb de război cu pînzele ridicate. Se văd cîteva ţevi de tun.

întregul peisaj este îmbrăcat în veşmînt de iarnă. Zăpadă şi copaci desfrunziţi. Intră Fiica şi Ofiţerul.

FIICA Aici e linişte şi pace; atmosferă de vacanţă! Munca a încetat, e sărbătoare în fiecare zi; oamenii sînt îmbrăcaţi tot timpul în haine de duminică, muzica şi dansul încep de dimineaţă *(Către cele trei fete.)* De ce nu intraţi înăuntru să dansaţi, fetelor?

CELE

TREI FETE

OFIŢERUL

FIICA

Noi?...

Sînt servitoare!

Adevărat! Dar tu, Edit, de ce stai acolo, în loc

să mergi să dansezi?

Edit îşi ascunde faţa în mîini.

OFIŢERUL N-O mai întreba! Sade acolo de trei ore fără ca cineva s-o fi invitat la dans... *(Intră în casa galbenă din stînga.)* Ce distracţie chinuitoare!

FIICA

MAMA

EDIT

(intră îmbrăcată într-o rochie decoltată; merge spre

Edit): De ce nu intri înăuntru, aşa cum ţi-am

spus?

Fiindcă... nu pot să mă invit singură la dans.

Ştiu că sînt urîtă şi că nimeni nu vrea să danseze

cu mine; dar dacă nu intru înăuntru, cel puţin

nu-mi aduce nimeni aminte de asta!

începe să cînte la pian Toccata con fuga no. 10 *de Bach.*

Melodia din sala de dans se aude mai întîi încet, apoi tot mai puternic ca şi cum s-ar strădui să înăbuşe toccata de Bach. Dar Edit reuşeşte s-o domine şi în cele din urmă chiar s-o reducă la tăcere. în uşă apar invitaţii la bal şi ascultă toccata. Toţi urmăresc cu evlavie.

UN OFIŢER *(O ia de mijloc pe Alice, una din invitatele la* DE MARINĂ *bal şi o duce jos la debarcader)* Vino repede!

Edit îşi întrerupe cîntatul, se ridică, şi-i urmăreşte cit priviri disperate. Rămîne pe loc, ca încremenită.

PROFESORUL

PROFESORUL OFIŢERUL

PROFESORUL OFIŢERUL

PROFESORUL

OFIŢERUL PROFESORUL

OFIŢERUL

PROFESORUL OFIŢERUL

Zidul casei galbene este tras la o parte. înăuntru se văd trei bănci de şcoală in care şed elevi ; printre ei şi Ofiţerul care pare neliniştit şi trist. în faţa elevilor Profesorul, cu ochelari. într-o mînă ţine creta, în cealaltă o nuia.

(către Ofiţer): Ei băiete, poţi să-mi spui cît fac de două ori doi?

Ofiţerul rămîne în bancă ; se străduieşte cu disperare să-şi aducă aminte, dar nu reuşeşte să găsească răspunsul.

Să te ridici în picioare, cînd eşti întrebat! *(se ridică, chinuit):* De două ori... doi... Să. vedem!... Fac doi, doi! Aşa!.. . Va să zică n-ai citit lecţia! *(ruşinat):* Ba am citit-o, dar. .. Ştiu cum e, dar nu ştiu să spun...

Umbli cu şmecherii! Ştii cum e, dar nu ştii cum să-i spui! Hai să te-ajut eu! *(îi trage de păr.)* O, e îngrozitor, e îngrozitor! Da, e îngrozitor, că un băiat aşa de mare să nu aibă ambiţie...

(chinuit): Băiat mare, da, sînt mare, mult mai mare decît ăştia de-aici: sînt de fapt în toată firea, am terminat şcoala... *(Ca\i cînd s-ar trezi dintr-un vis.)* Doar am luat şi doctoratul... Atunci de ce stau în banca asta? Nu am doctoratul?

Ba da, dar uite: că trebuie să stai aici şi să te mai maturizezi... Sau poate crezi că nu e bine aşa ? *(duce mina la frunte):* Ba da, e bine, trebuie să. ne maturizăm... De două ori doi... fac doi, şi am să v-o dovedesc printr-o probă de analogie, care de fapt, e proba supremă! Ascultaţi!. • • O dată ori unu e unu, deci de două ori doi e doi! Fiindcă ceea ce e valabil în primul caz e valabil şi în cel de al doilea!

PROFESORUL Proba e în conformitate absolută cu legile logicii, dar răspunsul e incorect!

OFIŢERUL Ceea ce e conform cu legile logicii nu poate să fie incorect! Să facem dovada! Unu în unu intră o dată, deci doi în doi intră de două ori! PROFESORUL Perfect adevărat potrivit probei prin analogie.

Dar cît face o dată ori trei? OFIŢERUL Trei!

PROFESORUL Prin urmare de două ori trei e tot trei, nu-i aşa?

OFIŢERUL *(reflectînd):* Nu, asta nu poate să fie corect...

Nu poate... Sau cine ştie... *(Se aşază din nou în bancă, disperat.)* Nu, încă nu sînt matur!

PROFESORUL NU, nici pe departe...

OFIŢERUL Dar oare cît trebuie să rămîn aici? PROFESORUL Cît să rămîi aici ? Dar îţi închipui că există timp şi spaţiu ?. .. Să presupunem că timpul există; în cazul acesta ar trebui să ştii ce este! Ei bine, ce e timpul?

OFIŢERUL Timpul... *(Se gîndeşte).* Nu ştiu să mă exprim, dar ştiu ce e: Ergo [1] pot să ştiu cît fac de două ori doi, chiar dacă nu pot să spun! Puteţi să ne spuneţi dumneavoastră ce e timpul?

PROFESORUL Sigur că pot! TOŢI ELEVII Atunci spuneţi-ne!

PROFESORUL Timpul?... Să vedem *(Rămîne un moment nemişcat cu degetul pe nas.)* Acum, în timp ce vorbim, timpul fuge!

UN ELEV *(se ridică):* Acum dumneavoastră vorbiţi, domnule profesor, şi în timp ce vorbiţi, eu fug; prin urmare eu sînt timpul! *(Fuge.)* PROFESORUL Absolut, corect, potrivit legilor logicii!

OFIŢERUL Atunci legile logicii sînt absurde, fiindcă Nils, care a fugit, nu poate să fie timpul! PROFESORUL Şi totuşi e absolut adevărat potrivit legilor logicii, chiar dacă e absurd. OFIŢERUL Atunci şi logica e absurdă!

PROFESORUL într-adevăr, aşa se pare! Dar dacă logica e absurdă, e absurdă toată lumea... Şi în acest caz poate şi diavolul să stea aici şi să vă înveţe absurdităţi !. .. Dacă cineva face mai întîi cinste cu un rachiu, mergem pe urmă să facem baie! OFIŢERUL Iată un *posterus prius* sau, cu alte cuvinte, lumea întoarsă pe dos; de obicei se face mai întîi baie şi *după aceea* se bea rachiu! Bătrîn sucit!

L

Prin urmare. (în lb. lat.)

PROFESORUL OFIŢERUL

PROFESORUL
DIRECTORUL
CARANTINEI
OFIŢERUL
Vă rog, domnule doctor, nu fiţi arogant! Domnule *ofiţer,* dacă nu vă supăraţi! Sînt ofiţer şi nu înţeleg de ce stau aici, alături de copii de şcoală şi sînt dăscălit în fel şi chip... *(ridică un deget):* Trebuie să ne maturizăm!
DIRECTORUL CARANTINEI
OFIŢERUL PROFESORUL
OFIŢERUL
DIRECTORUL CARANTINEI
OFIŢERUL DIRECTORUL
CARANTINEI
(intră): începe carantina!
A, bine că ai venit! închipuie-ţi, ăsta mă pune să stau într-o bancă de şcoală, cu toate că am doctoratul!
Bine, dar de ce nu pleci?
Să plec ?... Poate că n-ar fi bine!
Şi eu cred că nu! Totuşi, încearcă!
(către Directorul carantinei): Salvează-mă! Sca-pă-mă de privirile lui!
Vino încoace!... Vino să dansezi şi tu! Trebuie să dansăm înainte de izbucnirea ciumei! Trebuie!
Dar bricul pleacă?
Mai întîi pleacă bricul!... O să fie, fireşte plîn-sete!
OFIŢERUL Mereu plînsete: şi cînd vine, şi cînd pleacă!... Hai să mergem!
Ies. Profesorul îşi continuă lecţia numai prin pantomimă. Fetele care au stat la fereastra sălii de dans a cazinoului, coboară scările spre debarcader; Edit care a rămas ca împietrită la pian, se retrage şi ea.
FIICA *(către ofiţer):* Oare în paradisul ăsta nu există
nici un om fericit?
OFIŢERUL Ba da, sînt doi tineri căsătoriţi! Ascultă ce-şi spun!
Intră cei doi tineri căsătoriţi.
SOŢUL *(către soţie):* Fericirea mea e aşa de^nare, încît aş dori să mor...
SOŢIA De ce să mori?
SOŢUL Fiindcă în momentele de supremă fericire începe deja să încolţească în noi sămînţa nefericirii; fericirea se consumă singură ca o flacără, care, neputînd să ardă la infinit, trebuie să se stingă la un moment dat; acest presentiment al afîrşi- |

tului subminează senzaţia de fericire chiar şi în momentele de paroxism.
SOŢIA Atunci, să murim împreună!
SOŢUL Să murim! Da! Mi-e teamă de fericire! De fericirea asta trădătoare! *(Pleacă spre mare.)*
FIICA OFIŢERUL
FIICA OFIŢERUL
DIRECTORUL
CARANTINEI
FIICA
OFIŢERUL
(către ofiţer) : Viaţa e nemiloasă! Păcat de oameni! Uită-te la cel care se apropie de noi acuma! E cel mai invidiat muritor de pe meleagurile astea. *(Orbul e adus pe scenă.)* E proprietarul acestor o sută de vile italiene; toate fiordurile sînt ale lui, toate ţărmurile, pădurile, toţi peştii din ape, păsările din aer şi vînatul din pădure. Cei cam vreo mie de oameni de aici sînt toţi chiriaşii lui, iar soarele răsare peste mările lui şi apune peste terenurile lui. . . Ei, şi se plînge şi el?
Da, şi pe bună dreptate: e lipsit de lumina ochilor!
E orb!...
Cel mai invidiat dintre toţi!
Acum vrea să audă cum pleacă bricul, cu care
călătoreşte şi fiul său!
ORBUL NU văd, dar aud! Aud ghiara ancorei care sfîşie mîlul de la fund, ca şi cîrligul undiţei cînd îl scoţi din peşte de-i iese odată cu el şi inima prin gît!... Fiul meu, unicul meu copil, pleacă în ţări

străine, pe marea cea nesfîrşită; nu-1 pot urma decît cu gîndul. .. Aud zăngănitul lanţului şi un fluierat... ceva ca nişte rufe spălate care se zbat pe frînghie. . . Poate sînt batiste pline de lacrimi. . . Aud suspine şi hohote, ca de plîns.. . Poate plescăie valurile ce se izbesc de pereţii vasului, poate fîlfîie batistele fetelor rămase pe ţărm... părăsite... nemîngîiate... Am întrebat odată pe un copil, al cărui tată era plecat într-o călătorie lungă pe mare, de ce e sărată apa mării şi mi-a răspuns pe loc: marea e sărată fiindcă marinarii plîng mult. Şi de ce plîng marinarii aşa de mult? l-am întrebat... Fiindcă trebuie să plece tot mai departe... De aceea îşi usucă mereu batistele

FIICA OFIŢERUL
FIICA OFIŢERUL
FIICA ORBUL
FIICA ORBUL
ORBUL AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL

sus pe catarge!... De ce plîng oamenii, cînd sînt supăraţi ? l-am întrebat iarăşi... Fiindcă, mi-a răspuns el, ochelarii trebuie spălaţi din cînd în cînd pentru ca oamenii să vadă mai bine cu ei!...

Bricul a înălţat pînzele şi se desprinde de la ţărm ; fetele rămase pe ţărm flutură batistele şi-şi şterg lacrimile. La catargul din faţă un marinar ridică fanionul cu, semnalul „drum liber înainte", o pînză albă pe care e marcat un bastonaş roşu. Alice flutură triumfătoare batista.

(către Ofiţer): Ce înseamnă fanionul acela ?
înseamnă „drum liber înainte". E semnalul dat de secundul bricului, un „da" marcat cu roşu ca sîngele, proiectat pe albastrul cerului!
Şi cum arată un „nu"?
E albastru ca sîngele pîngărit de adulter din vinele albastre. .. Dar vezi cum jubilează Alice?
Şi cum plînge Edit!...
Intîlnire şi despărţire! întîlnire şi despărţire! *Asta* e viaţa! Şi eu am întîlnit-o cîndva pe mama lui, care apoi a plecat. Băiatul a rămas la mine; acum a plecat şi el!
O să se întoarcă, fii fără grijă!...
Cine vorbeşte cu mine ? Am mai auzit vocea asta, cîndva, în vis; în tinereţe, cînd începea vacanţa de vară, curînd după ce m-am însurat, cînd s-a născut băiatul; am auzit vocea asta ori de cîte ori mi-a zîmbit viaţa, era ca o adiere de vînt de miazăzi, ca acordul unei harfe din înălţimi; aşa îmi imaginez că trebuie să fie corul îngerilor în noaptea de Crăciun.. .

Avocatul intră. Merge la Orb şi-i şopteşte ceva la ureche.

Aşa?
Da, aşa este! *(Merge la Fiica).* Ai văzut acum aproape tot, dar prin cel mai mare rău încă nu ţi-a fost dat să treci.
Şi care e acela?
Repetarea! Reluarea unui lucru de la început! Revenirea! Haide!
Unde?
La datorie!
Adică la ce? ^
La tot ce te sperie! La tot ce nu vrei şi totuşi trebuie să faci! La renunţare, lipsuri, privaţiuni... La tot ce e neplăcut, dezgustător, chinuitor...

346

FIICA Dar nu există şi îndatoriri plăcute? AVOCATUL în cel mai bun caz *devin* plăcute după ce au fost îndeplinite. ..

FIICA Deci, cînd, de fapt, nu mai există... Aşadar îndatoririle sînt tot ce e neplăcut? Dar ce e plăcut?

AVOCATUL Plăcut e păcatul.

FIICA Păcatul ?

AVOCATUL Da, dar e totdeauna pedepsit. Dacă am avut, de pildă, o zi şi o seară plăcută, în ziua următoare trec prin chinuri de iad şi am mustrări de conştiinţă! FIICA Ciudat!

AVOCATUL Da, a doua zi mă trezesc dimineaţa cu dureri de cap; apoi începe reluarea, repetiţia perversă. Aşa că tot ce cu o seară înainte a fost frumos, plăcut, amuzant, în ziua următoare îmi apare ca ceva urît, dezgustător, stupid. Plăcerea s-a veştejit, bucuria s-a risipit. Ceea ce oamenii numesc „succes" devine de fiecare dată cauza unui viitor insucces. Succesele pe care le-am avut în viaţă m-au dus, pînă la urmă, la pierzanie. De fapt, oamenii au o oroare instinctivă de succesul altora; după părerea lor e nedrept ca destinul să-i favorizeze numai pe unii; de aceea încearcă să restabilească echilibrul rostogolind pietre în calea celor favorizaţi. Ca cineva să aibă talent e primejdios; i se poate uşor întîmpla să ajungă muritor de foame !... Dar, pînă una alta, tu întoarce-te la îndatoririle tale, iar daca refuzi, te dau în judecată şi trecem prin toate cele trei instanţe; una, două, trei! FIICA Să mă întorc? La soba de fontă, la cratiţa cu
varză, la scutece.. .

AVOCATUL Da, da! Azi e zi de spălat, spălăm toate batistele. ..

FIICA Cum? Să reiau totul, de la început? AVOCATUL întreaga viaţă constă din reluări... Uite, de pildă, doctorul dinăuntru. .. Ieri i s-a decernat titlul, a primit cununa de lauri, în cinstea lui s-au tras lovituri de tun, a urcat Parnasul şi a fost îmbrăţişat de monarh... iar astăzi începe din nou şcoala, trebuie să spună cît fac de două, ori doi, şi o ţine tot aşa pînă la moarte... Deci, vino tu acasă, la căminul tău! FIICA Prefer să mor!

347

AVOCATUL Să mori ? Nu e voie! în primul rînd e atît de dezonorant, încît pînă şi rămăşiţele pămînteşti îţi sînt profanate; iar în al doilea rînd... rămîi pe veci sub povara blestemului... să te sinucizi e un păcat de moarte! FIICA Nu-i uşor să fii om!

TOŢI Aşa e!

FIICA Să ştii, că la înjosirea şi murdăria de la voi nu mă mai întorc... Vreau să mă înapoiez acolo, sus, de unde am venit, dar... mai întîi să fie deschisă uşa, să aflu secretul... Vreau să se deschidă uşa!

AVOCATUL în acest caz trebuie s-o iei de la început şi să suporţi iar toate neplăcerile unui proces, toate reluările, vicisitudinile, tărăgănelile legate de el. FIICA Fie şi aşa, dar mai întîi trebuie să mă retrag în singurătate, să mă reculeg! Ne revedem! *(Către poet.)* Urmează-mă!

(Strigăte de durere din depărtare: O, vai! O, vai!)

Ce se aude acolo?

Sînt nefericiţii de la Skamsund!

De ce se lamentează azi mai mult ca de obicei?

Fiindcă soarele străluceşte aici, la Fagervik, fiindcă muzica, dansul şi tineretul sînt tot aici.

Suferinţa lor creşte, văzînd toate astea.

Trebuie să-i salvăm!

încearcă! A existat cîndva un mîntuitor, dar pînă la urmă l-au răstignit!

Cine?

Toţi cei drept-cugetători!

Şi cine sînt ăştia?

Nu-i cunoşti încă pe cei drept-cugetători? Ei, lasă că o să-i cunoşti!

Sînt cei care au refuzat să-ţi acorde titlul de doctor?

Da!

Atunci îi cunosc!

FIICA

POETUL

FIICA
AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL FIICA

Ţărmul Mării Mediterane. în prim-plan, la stingă, un zid alb ; în spatele lui portocali cu crengile pline de fructe. în fund vile şi un cazinou cu terasă. La dreapta o gdfkadă mare de cărbuni ; alături două roabe. în fimd, la dreapta, se vede apa albastră a mării.
în fund doi muncitori cară cărbuni.

Aici e raiul pe pămînt!
Ăsta-i iadul!
Douăzeci şi opt de grade la umbră!
Să intrăm în apă!
Vine poliţia şi spune că baia e interzisă aici!
Dar nu putem lua măcar un fruct dintr-un pom ?
Nu, fiindcă *şi* atunci vine poliţia!
Bine, dar nu pot munci pe căldura asta; mă las păgubaş!
Atunci vine poliţia şi te ridică!. . . *(Pauză.)* Şi nu mai ai ce mînca. . .
Nu mai am ce mînca? Noi, care muncim cel mai mult, mîncăm cel mai puţin, iar cei bogaţi, care nu fac nimic, au de toate!.. . Oare nu s-ar putea spune că e foarte nedrept? De asta ce zici, o, fiică a zeilor?
FIICA N-am ce să mai zic... Dar spune-mi, ce-ai făcut, de eşti aşa de negru şi ai o soartă atît de grea?
FIICA
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA
MUNCITOR
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA
MUNCITOR
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA
MUNCITOR
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA MUNCITOR
PRIMUL
MUNCITOR
PRIMUL MUNCITOR
FIICA
PRIMUL
MUNCITOR
FIICA
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
Ce-am făcut? M-am născut din părinţi săraci şi nici de cea mai bună calitate.. . Poate că fuseseră şi condamnaţi de cîteva ori! Condamnaţi ?
Cei necondamnaţi stau acolo, în Cazinou, mănîncă opt feluri de mîncare şi beau vin. Să fie oare adevărat? în linii mari, da!...
Vrei să spui că fiecare om s-a făcut cîndva vinovat de pedeapsa cu închisoarea? Da!

FIICA Şi tu? AVOCATUL Si eu!
FIICA E adevărat că cei săraci n-au voie să facă baie
în mare ?
AVOCATUL NU; n-au voie; nici măcar cu hainele pe ei! Nu scapă de amendă decît cei care se aruncă în apă şi sînt salvaţi în ultima clipă de la înec! Dar se pare că, în schimb, mănîncă bătaie sus, la postul de poliţie! FIICA NU pot să iasă din raza oraşului şi să facă baie
undeva, unde e cîmp deschis?
AVOCATUL NU există nimic „deschis"; aici totul e împrejmuit cu gard.
FIICA Voiam să zic, afară, în cîmp liber! AVOCATUL NU există nimic liber, totul e ocupat!
FIICA Chiar şi marea, cea nemărginită?. .. AVOCATUL Totul! N-ai voie să ieşi cu barca pe mare şi să tragi undeva la ţărm; eşti imediat notat şi apoi plăteşti amendă! Frumos, nu-i aşa ? FIICA Asta nu e raiul! AVOCATUL NU ; poţi fi sigură că nu e!
FIICA De ce nu încearcă oamenii să-şi facă o viaţă mai
bună.. . AVOCATUL Mai încearcă ei cîte ceva, dar toţi reformatorii
ajung la închisoare sau la balamuc... FIICA Cine îi aruncă în închisoare? AVOCATUL Toţi cei drept-cugetători, toţi oamenii de onoare...
FIICA Cine îi trimite la balamuc? AVOCATUL Propria lor disperare, cînd văd că toate eforturile
sînt zadarnice!
FIICA Şi n-a mers nimeni pînă acolo încît să creadă că lucrurile sînt aşa cum sînt din motive care nu trebuiesc explicate ?
AVOCATUL Ba da, cei cărora le merge bine! FIICA Că e bine asa cum e?...
PRIMUL
MUNCITOR Şi totuşi *noi* sîntem baza societăţii; dacă nu va
aducem cărbune, se stinge focul în maşina de
gătit, în şemineul din locuinţe, se opresc maşinile
în fabrici; se sting luminile pe străzi, în prăvălii»
. în case; vă năpădeşte întunericul şi frigul. • •

Iată de ce asudăm aici ca în iad, ca să cărăm cărbunele cel negru... Şi ce ne daţi în schimb ? AVOCATUL *(către Fiica):* Ajută-i!... *(Pauză.)* Că nu poate să le meargă la toţi absolut la fel, înţelegi; dar trebuie oare ca deosebirile să fie atît de mari?
DOAMNA DOMNUL
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA
MUNCITOR
Domnului şi Domana traversează scena.
Vii să joci o partidă?
Trebuie să mă plimb puţin, ca să **pot mînca la**
cină!
Ca să poată mînca la cină? Ca să poată...
Intră un grup de copii care încep să ţipe de spaimă, văzînd pe cei doi muncitori cu feţele f—
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA
MUNCITOR
PRIMUL
MUNCITOR
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA
CEI DOI MUNCITORI
Ţipă cînd ne văd! Ţipă...
Ptiu drăcie!... Pînă la urmă trebuie să operăm corpul ăsta putred.

Ptiu drăcie! Trebuie să-1 operăm! Ptiu!
(către Fiica): Zău că tare e prost aşa cum e!
Dar nu oamenii sînt aşa de răi...
Ci?...
Ci formele de organizare. ..
(îşi ascunde faţa în mîini şi pleacă): Asta nu e
raiul!
Nu, e chiar iadul!
•
Peştera lui Fingal. Valuri verzui se izbesc de pereţii de bazalt; o geamandură roşie, cu fluier se leagănă pe unde, în primplan. Muzica vîntului. Muzica valurilor. Fiica şi poetul.
351
FIICA Şi tu? AVOCATUL Şi eu!
FIICA E adevărat că cei săraci n-au voie sa facă baie
în mare ?
AVOCATUL NU ; n-au voie; nici măcar cu hainele pe ei! Nu scapă de amendă decît cei care se aruncă în apă şi sînt salvaţi în ultima clipă de la înec! Dar se pare că, în schimb, mănîncă bătaie sus, la postul de poliţie! FIICA NU pot să iasă din raza oraşului şi să facă baie
undeva, unde e cîmp deschis?
AVOCATUL NU există nimic „deschis"; aici totul e împrejmuit cu gard.
FIICA Voiam să zic, afară, în cîmp liber! AVOCATUL NU există nimic liber, totul e ocupat!
FIICA Chiar şi marea, cea nemărginită?... AVOCATUL Totul! N-ai voie să ieşi cu barca pe mare şi să tragi undeva la ţărm; eşti imediat notat şi apoi plăteşti amendă! Frumos, nu-i aşa? FIICA Asta nu e raiul! AVOCATUL NU ; poţi fi sigură că nu e!
FIICA De ce nu încearcă oamenii să-şi facă o viaţă mai
bună... AVOCATUL Mai încearcă ei cîte ceva, dar toţi reformatorii
ajung la închisoare sau la balamuc. .. FIICA Cine îi aruncă în închisoare? AVOCATUL Toţi cei drept-cugetători, toţi oamenii de onoare...
FIICA Cine îi trimite la balamuc? AVOCATUL Propria lor disperare, cînd văd că toate eforturile
sînt zadarnice!
FIICA Şi n-a mers nimeni pînă acolo încît să creadă că lucrurile sînt aşa cum sînt din motive care nu trebuiesc explicate ?
AVOCATUL Ba da, cei cărora le merge bine! FIICA Că e bine aşa cum e ?...
PRIMUL
MUNCITOR Şi totuşi *noi* sîntem baza societăţii; dacă nu va
aducem cărbune, se stinge focul în maşina de
gătit, în şemineul din locuinţe, se opresc maşinile
în fabrici; se sting luminile pe străzi, în prăvălii»
. în case; vă năpădeşte întunericul şi frigul. • •
350
Iată de ce asudăm aici ca în iad, ca să cărăm cărbunele cel negru... Şi ce ne daţi în schimb ? AVOCATUL *(către Fiica):* Ajută-i!... *(Pauză.)* Că nu poate să le meargă la toţi absolut la fel, înţelegi; dar trebuie oare ca deosebirile să fie atît de mari?
Domnului şi Domana traversează scena.
DOAMNA Vii să joci o partidă?
DOMNUL Trebuie să mă plimb puţin, ca să pot mînca la
cină!
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA
MUNCITOR
Ca să poată mînca la cină? Ca să poată...
Intră un grup de copii care încep să ţipe de spaimă, văzînd pe cei doi muncitori cu feţele înnegrite.
PRIMUL
MUNCITOR
AL DOILEA

MUNCITOR
PRIMUL
MUNCITOR
Ţipă cînd ne văd! Ţipă...
Ptiu drăcie!... Pînă la urmă trebuie să operăm corpul ăsta putred.
Ptiu drăcie! Trebuie să-1 operăm! Ptiu!
AVOCATUL
FIICA
AVOCATUL
FIICA
CEI DOI
MUNCITORI
(către Fiica): Zău că tare e prost aşa cum e!
Dar nu oamenii sînt aşa de răi...
Ci?...
Ci formele de organizare. ..
(îşi ascunde faţa în mîini şi pleacă): Asta nu e
raiul!
Nu, e chiar iadul!
Peştera lui Fingal. Valuri verzui se izbesc de pereţii de bazalt: o geamandură roşie, cu fluier se leagănă pe unde, în primplan. Muzica vîntului. Muzica valurilor. Fiica şi poetul.
351
POETUL
FIICA
POETUL FIICA
POETUL FIICA

Unde m-ai adus?
Departe de murmurul vocilor omeneşti, de necazurile oamenilor, la marginea marelui ocean, în peştera pe care noi o numim Urechea lui Indra; se spune că stăpînul cerurilor ascultă aici vaietele muritorilor!
Cum ? Aici ?
Nu vezi că peştera are forma casei unui melc? Ba da, fireşte că vezi. Şi nu ştii că şi urechea ta se aseamănă cu casa unui melc? Fireşte că ştii, dar nu te-ai gîndit la asta. *(Ridică o scoică de pe ţărm.)* N-ai ţinut niciodată în copilărie o scoică la ureche şi n-ai auzit.. . n-ai auzit cum îţi vîjîie sîngele, cum ţi se înfiripă gîndurile, cum se desprind şi pier mii de firişoare uzate din ţesuturile organismului... Dacă o scoică aşa de mică spune atîtea, închipuie-ţi cîte se pot auzi în peştera asta mare!.. . Nu aud decît vijîitul vîntului... Atunci să-ţi tălmăcesc ce spune vîntul. Ascultă! Plîngerea vînturilor! *(Recită cu un acompaniament de muzică piano.)* Ne-am născut sub norii de pe ceruri, Cu fulger zeul Indra în jos ne-a alungat Pe pămîntul plin de colb... Păişul umed de pe-ogoare Ne murdărea picioarele; Ne-a fost dat să-nghiţim Al drumurilor praf Şi fumul din oraşe; Mirosuri grele de tot felul: Mîncăruri arse, vin acrit... Pe marea cea întinsă ne-am lăsat Plămînii să n-i adăpăm Cu briza ce adie, Şi mădularele să ne-mbăiem. Indra, tu al tăriilor stăpîn, Auzi-ne!
Auzi-ne cînd suspinăm! Pămîntul nu-i curat Şi viaţa nu e numai bucurie, Oamenii nu sînt răi, Dar nu-s nici buni. Cum pot, ei trăiesc De pe-o zi pe alta.
352
POETUL FIICA
Fiii ţărînei prin ţărînă umblă. Născuţi din pămînt, în pămînt se-ntorc. Picioare au ei ca să meargă Şi nu aripi să zboare. Picioare ce de colb se murdăresc. A lor e vina, oare, Sau a ta?
Am auzit odată...
Stai! Vînturile murmură încă! *(Continuă recite acompaniată de muzică piano.)* Din aer ne-am născut Şi vînturi ni se spune. A oamenilor plîngeri Prin *noi* primesc un glas. Şi poate că ne-ai auzit în seri tîrzii de toamnă Prin guri de sobe ţiuind Şi prin ferestre sparte, Cînd ploaia plînge neîncetat Pe negre-acoperişuri de tinichea. Şi poate că ne-ai auzit Vuind prin codri plini de nea Pe mări de uragane bîntuite. Sau poate că ai auzit Plînsete, gemete-într-una în pînze şi odgoane de corăbii. Sîntem noi, ce vînturi ni se spune Şi care ştim atît de fără greş Ce vor să zică gemetele surde Ce izbucnesc din

piepturi chinuite: Pe-a bolnavului pat de suferinţă, Pe cîmpu-ntunecat de bătălie Şi chiar în a copiilor odaie, Acolo unde plîng din răsputeri Cei nou-născuţi, abia veniţi pe lume. De ce plîng oare ei atît de jalnic? Sînt disperaţi că au venit pe lume. Noi, vînturile sîntem. Vuim mereu, ne tînguim. Vai! Vai! Vai! POETUL Mi se pare, că mai de mult...
353
FIICA Stai! Acum cîntă şi valurile *(Recită acompaniată de o muzică piano.)* Noi, noi valurile legănam vînturile pînă se opresc! Noi leagăne verzui Sărate şi umede unde Ca focul aprins, Ca văpaia sîntem. Noi stingem, ardem, spălăm, îmbăiem, zămislim, hrănim. Noi, noi, valurile legănam vînturile pîn se opresc!
FIICA O, voi valuri prefăcute şi necredincioase; tot ce scapă pe pămînt de urgia flăcărilor, se îneacă în voi... Uite aici! *(Arată o grămadă de gunoi.)* Priveşte cîte a jefuit şi a distrus marea... Din corăbiile scufundate n-au mai rămas decît figurile de la proră... şi numele lor: Dreptatea, Prietenia, Pacea de aur, Speranţa!... Iată tot ce a mai rămas din Speranţă... Speranţa cea înşelătoare ! Doar cîteva ispoale şi furcheţi! Şi uite: geamandura... Pe ea s-a salvat, dar pe cei ameninţaţi i-a lăsat să se scufunde! *(caută în grămada de gunoi):* Uite, tăbliţa cu numele bricului Dreptatea. E vasul care a plecat din portul Fagervik cu fiul Orbului la bord. Va să zică s-a scufundat! Pe vasul acela era şi logodnicul lui Alice, iubirea fără speranţe a lui Edit.
Orbul ? Fagervik ? Probabil că am visat! Logodnicul lui Alice, Edit cea Urîtă, Skamsund şi carantina, pucioasă şi carbon, decernarea titlurilor de doctor în catedrală, birouri avocaţiale, coridorul şi Victoria, Castelul care creşte din pămînt şi ofiţerul... Am visat toate astea... Eu le-am cîntat odată în versuri! Atunci ştii ce e poezia. .. Ştiu ce e visul... Dar poezia ce e ? Nu e o realitate, şi totuşi e mai mult decît realitatea ... O visare continuă cu ochii deschişi ...
354
POETUL
FIICA
POETUL FIICA
POETUL FIICA
POETUL FIICA
POETUL Iar fiii omului zic că noi, poeţii, ne jucăm... Că ne închipuim doar anumite lucruri, că le inventăm!
FIICA Şi zic bine, prietene; căci dacă s-ar ţine toţi numai de poezii, lumea s-ar transforma, cu timpul din lipsă de iniţiativă, într-un deşert. Ar sta toţi pe spate, cu privirile aţintite spre cer; n-ar mai pune nimeni mîna nici pe plug, şi nici pe hîrleţ, nici pe sapă şi nici pe rindea. Tocmai tu, fiica lui Indra, vorbeşti aşa despre poezie? Tu, care pe jumătate faci parte din sfere mai înalte...
Ai dreptate să mă dojeneşti; am zăbovit prea mult pe pămînt, am ajuns pînă acolo încît să fac şi baie în nămol, ca tine... Gîndurile mele nu mai sînt în stare să zboare, aripile s-au îngreunat de colb... picioarele-mi sînt pline de ţărînă şi încep să mă scufund. *(Ridică braţele)* Mă scufund... Ajută-mă, părinte, stăpînul tăriilor! *(Tăcere.)* Nu-i mai aud răspunsul! Eterul nu-mi mai transmite cele rostite de buzele sale... S-a rupt firul de argint... Vai, sînt legată de pămînt! POETUL Şi ai vrea să te înalţi... curînd? FIICA îndată ce m-am purificat, mistuindu-mi trupul de ţărînă în flăcări; de-aş vrea să-1 curăţ cu apă, n-ar fi de ajuns nici oceanul. De ce întrebi? POETUL Fiindcă... am o rugăminte... o plîngere...
FIICA Ce fel de plîngere? POETUL O jalbă a omenirii către stăpînul lumii, scrisă de un visător!
FIICA Ca să fie înmînată de... ? POETUL Fiica lui Indra...
FIICA Ştii să-ţi reciţi poezia? POETUL Da!
FIICA Atunci, s-o auzim! POETUL Mai bine recit-o tu!
FIICA Dar de unde s-o citesc? POETUL Din gîndurile mele, sau de aici. *(îi întinde un sul de Mrtie.)*
FIICA Bine, o voi recita! *(Ia hîrtia, dar declamă fără să se mai uite la text.)*
FIICA De ce te naşti tu oare din durere, De ce oare mama-ţi chinuieşti,
355
Al omului fiu, în momentu-n care,
Bucuria cea de mamă-i dăruieşti,
Suprema bucurie?

De ce-ţi începi viaţa,
De ce saluţi lumina,
Cu-n strigăt de durere?
De ce luminii zilei nu-i zîmbeşti,
Tu, fiu al omului, căci doar
Al vieţii suprem dar
E tocmai bucuria?
De ce şi noi, din neamul cel de zei,
Şi voi, din neamul omenesc,
Ca animalele la fel ne naştem?
Un *alt* sălaş al nostru spirit cere
Decît sălaş din sînge şi din colb!
De ce-i orînduit aşa, ca cel ce s-a născut
Cu chipul zeilor la fel
Să-şi piardă cîndva dinţii... ?
Semeţe, taci!. .. Să nu-şi hulească Tatăl
Acel ce existenţa-i datoreşte!
Căci poate cineva acum să spună
Că taina vieţii bine o cunoaşte?
Aşa începe goana pe pămînt,
Pe-un drum cu spini şi pietre de tot felul,
Iar de cumva, vreodat-această goană
Ar duce şi pe-un drum ceva mai drept,
îndată ţi s-ar spune că acela
E-oprit.
Şi dacă undeva culegi o floare
Tu vei afla îndat' că-i din a *cuiva* brazdă..
Iar drumul de ţi-e închis cu un ogor
Şi trebuie să mergi tot înainte
E sigur c-o să calci prin lanul *căruiva.*
Apoi acela-1 calcă pe al tău,
Ca paguba să-i fie cît mai mică.
Oricînd tu ai avea vreo bucurie
Pentru toţi ceilalţi e neplăcere:
Dar nici al tău noroc plăcere
Nu-i pentru nimeni altul.
Şi-aşa mereu, necaz peste necaz,
Tot mai departe pînă la moartea ta,
Ce, din păcate, pentru unii semeni
Chiar un cîştig se poate ca să fie!

Aşa vrei oare tu, odraslă a ţărînei Acum să te apropii de-acela din tării... ? POETUL Dar cum să poată oare-al omului fiu găsi Cuvinte luminoase şi uşoare Ce zborul chiar pe loc să-şi ia Spre lăcaşul prea înalt... ? Aş vrea acum-a zeilor odraslă Şi-al nostru-alean în cer să-1 tălmăceşti într-una din acele limbi divine Pe care-eternii zei mai bine o-nţeleg? FIICA Da! POETUL *(arată spre geamandură):* Ce pluteşte acolo ?...
O geamandură? FIICA Da! POETUL Seamănă cu nişte plămîni ce se continuă prin-
tr-un laringe! FIICA E păzitorul mării. Cînd simte primejdia, începe
să fluere. POETUL Mi se pare că apele mării se umflă, că valurile
se înteţesc... FIICA Se poate! POETUL Vai! Ce văd? O corabie se apropie de stînci.
FIICA Oare ce corabie este? POETUL Cred că e vasul fantomă!
FIICA Care vas fantomă? POETUL Olandezul zburător. FIICA Dar de ce a fost pedepsit aşa de aspru? De ce
nu are voie să se îndrepte spre ţărm? POETUL Fiindcă a avut şapte soţii necredincioase.
FIICA Şi pentru asta trebuie pedepsit? POETUL Da! Drept-cugetătorii l-au condamnat... FIICA Ce

lume ciudată!... Şi cum poate să fie mîntuit
de blestem ? POETUL Mîntuit? Cu greu. Fiecare se fereşte să mîntu-
iască pe alţii... FIICA De ce?
POETUL Fiindcă... Nu, nu e Olandezul! E un vas obişnuit, ameninţat de naufragiu!... Oare de ce nu fluieră geamandura?... Uite cum se umflă apele mării, valurile sînt tot mai mari, încă puţin şi ne barează ieşirea din peşteră!. .. Sună clopotul de alarmă pe vas!. . . în curînd o să fie sacrificată încă o figură de la proră... Fluieră, geamandură, fă-ţi datoria de paznic!... *(Geamandura fluieră un acord de cvintă-sextă în patru tonuri asemănător sunetelor emise simultan de*

FIICA POETUL
mai multe sirene de ceaţă.) Membrii echipajului
ne fac semne ... dar acum şi pe noi ne ameninţa
pieirea!
Nu tinzi spre mîntuire?
Ba da, dar nu acum... şi nu în apă!
*
(cîntă pe patru voci): Cristoase Dumnezeule!
Acum ei strigă disperaţi; marea cheamă şi ea.
Dar nu aude nimeni.
(ca mai înainte): Cristoase Dumnezeule!
Dar cine vine acolo?
Mergînd pe ape ? E unul care umblă pe valuri...
Dar nu e Petru cu credinţa tare ca o stîncă, el
s-a scufundat ca un bolovan...
Pe mare apare o lumină albă, strălucitoare.
Cristoase Dumnezeule!
Oare e El?
Da, e El, cel răstignit. . .
Dar spune-mi, de ce l-au răstignit pînă la urmă?
Fiindcă a vrut să mîntuiască...
Cine — am uitat — cine 1-a răstignit?
Cei drept-cugetători.
Ce lume ciudată!
Apele mării cresc! întunericul ne învăluie..
Furtuna se înteţeşte...
Echipajul scoate un strigăt.
Echipajul ţipă îngrozit, zărindu-şi salvatorul.. Uite cum sar peste bord; le e teamă de izbă^
tor...
Echipajul scoate un nou strigăt.
POETUL Ţipă fiindcă trebuie să moară! Au ţipat cînd s-ai născut, ţipă cînd mor!
Apele în continuă creştere ameninţă să-i înece pe cei din peşteră.
FIICA Dacă aş fi sigură că e un vas... POETUL La drept vorbind, nu cred că e un vas... Pare mai degrabă să fie o casă cu două caturi, cu copaci în faţă... şi un stîlp de telefon... u° turn care se înalţă pînă la nori... E un Turn Babei modern, de la care pornesc cabluri în sus, ca să fie anunţaţi cei din înălţimi...

ECHIPAJUL POETUL
ECHIPAJUL
FIICA
POETUL
ECHIPAJUL
FIICA POETUL
FIICA POETUL
FIICA POETUL
FIICA POETUL
FIICA
FIICA Fiule, gîndurile omului n-au nevoie de cabluri ca să fie transmise mai departe; rugăciunea celui

credincios *răzbate* prin tării... Nu e nici un Turn Babei... Dacă vrei să cucereşti cerul, vei reuşi cel mai bine cu rugăciuni!
POETUL Nu, nu e nici casă... nici stîlp de telefon... îl vezi ? FIICA Tu ce vezi?
POETUL Văd un cîmp acoperit cu zăpadă, un cîmp de manevre... Un soare de iarnă îşi trimite razele de după biserica din deal, iar turnul bisericii îşi proiectează umbra pe zăpadă... Se apropie un grup de soldaţi în marş; acum trec peste umbra turnului bisericii; dar presimt că primul dintre soldaţi, cel care traversează în momentul ăsta umbra cocoşului din vîrful turnului, trebuie să moară.. . Iată-i se apropie... Caporalul din capul coloanei... Haha! Deasupra cîmpiei trece un nor, şi acoperă soarele... Acum a dispărut totul. .. Apa din nor a stins focul astrului... în lumina soarelui s-a conturat umbra turnului, dar umbra făcută de nori a înghiţit pe cea a turnului...
FIICA PORTĂREASA
FIICA PORTĂREASA
FIICA PORTĂREASA
FIICA
FIICA
în timpul replicii de mai sus scena este din nou transformată în coridorul teatrului.
(către Portăreasă): A sosit rectorul?
Nu!
Dar decanii?
Nici decanii!
Atunci cheamă-i repede, se deschide uşa...
Şi e aşa de important?
Da! Se zice că în dosul uşii s-ar afla cheia care
poate dezlega taina acestei lumi!... Deci, chea-
mă-1 pe rector şi pe decanii celor patru facultăţi!
Portăreasa suflă într-un fluier.
Nu uita nici de geamgiu, să vină cu diamantul, altfel nu putem face nimic!
Personalul Teatrului intră din stînga ca şi la începutul

L

OFIŢERUL *(intră din fund în redingotă şi cilindru; în mînă are un buchet de trandafiri; radiază de bucurie):* Victoria!
359
PORTĂREASA OFIŢERUL
O VOCE
DE FEMEIE
OFIŢERUL
POETUL
FIICA POETUL
FIICA POETUL
FIICA POETUL
FIICA
POETUL
FIICA POETUL
RECTORUL
DECANUL
FACULTĂŢII
DE TEOLOGIE
DECANUL
FACULTĂŢII
DE FILOZOFIE
DECANUL
FACULTĂŢII

de Medicină
Decanul
Facultăţii
de Drept
Rectorul
Domnişoara vine îndată!
Bine! Caleaşca aşteaptă, masa e întinsă, şampania e la gheaţă... Doamnă, îmi daţi voie să vă îmbrăţişez ? *(îmbrăţişează pe Portăreasă)*. Victoria !
(de sus, cîntînd): Sînt aici! *(se plimbă încoace şi încolo):* Bine! Aştept. Mi se pare că am mai trăit odată toate astea... Şi mie mi se pare la fel. Poate le-am visat? Sau poate le-ai cîntat în poezie? Poate le-am cîntat în poezie. Atunci ştii ce e poezia. Ştiu ce e visul!
Mi se pare că am mai rostit aceste cuvinte şi în altă parte!
Atunci o să-ţi poţi da seama în curînd ce e realitatea ! Sau visul! Sau poezia!
Rectorul. Decanii Facultăţilor da teologie, filozofie, medicină şi drept.
Fireşte, e vorba de uşa asta! Ce părere aveţi, domnule decan al Facultăţii de teologie?
Eu nu am păreri, eu cred... credo...
Eu consider...
Eu ştiu...
Eu pun totul la îndoială, pînă în momentul în care am probe şi martori!
Iar încep să se certe! Mai întîi, ce credeţi *dumneavoastră* domnule teolog?
Decanul
Facultăţii
de Teologie
Decanul
Facultăţii
de Filozofie
Decanul
Facultăţii
de Medicină
Decanul
Facultăţii
de Drept
Decanul
Facultăţii
de Teologie
Decanul
Facultăţii
de Filozofie
Decanul
Facultăţii
de Medicină
Cred că uşa asta nu trebuie deschisă, ascunde adevăruri periculoase...
Decanul
Facultăţii
de Teologie
Decanul
Facultăţii
de Filozofie
Decanul
Facultăţii
de Medicină
Decanul
Facultăţii
de Teologie
Adevărul nu e niciodată periculos.

Ce e adevărul?
Ceea ce poate fi dovedit prin doi martori.
Cu doi martori mincinoşi un răstălmăcitor al legilor poate să dovedească orice.
Adevărul e înţelepciune, iar înţelepciunea, cunoaşterea adică, e filozofia însăşi... Filozofia e ştiinţa ştiinţelor şi toate celelalte ştiinţe sînt slujitoarele filozofiei.
Singura ştiinţă este ştiinţa despre natură, filozofia nu e o ştiinţă. Filozofia reprezintă doar speculaţii fără conţinut.

1
Bravo!
(către teolog): Tocmai tu spui bravo ? Dar tu cine eşti în fond? Duşmanul înrăit al oricărei cunoaşteri; tu eşti contrariul ştiinţei, eşti ignoranţa şi întunericul. ..
Bravo!
(către medic): Tu spui bravo, tu, care intri cu nasul în microscop şi nu mai vezi nimic dincolo de el; tu, care nu crezi decît în simţurile înşelătoare, de pildă în ochiul tău, deşi acesta poate

DECANUL
FACULTĂŢII
DE MEDICINĂ
DECANUL
FACULTĂŢII
DE TEOLOGIE
RECTORUL
DECANUL
FACULTĂŢII
DE FILOZOFIE
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
RECTORUL
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
DECANUL
FACULTĂŢII
DE TEOLOGIE
DECANUL FACULTĂŢII
DE FILOZOFIE
să fie prezbit, miop, orb, să vadă ca prin sită, să se uite saşiu, să fie chior, să nu distingă culorile, să nu recunoască roşul, să nu vadă verdele...
Idiotule!
Măgarule!
Se reped unul la altul.
încetaţi! Corb la corb nu scoate ochiul!
Dacă ar trebui să aleg între ei, nu l-aş alege pe niciunul!
Dacă aş fi judecător într-un proces în care aţi fi implicaţi voi trei v-aş condamna pe toţi!... Nu aţi fi fost nici în stare să vă înţelegeţi cît de cît. Dealtfel, nu aţi fost de acord niciodată... Dar să revenim la problemă. Care sînt părerile dumneavoastră, domnule rector, cu privire la această uşă şi la deschiderea ei? Păreri? Eu n-am nici o părere. Eu am primit din partea guvernului doar misiunea să vă supra-veghez, ca să nu vă rupeţi mîinile şi picioarele în senatul universitar... Dumneavoastră, cei chemaţi să educaţi tineretul. Păreri? Nu de păreri eu, unul, mă feresc. Am avut şi eu cîteva mai de mult, dar ele au

fost grabnic contestate de adversar, fireşte!... Dar poate că acum va trebui totuşi să deschidem uşa, chiar cu riscul ca în dosul ei să se ascundă adevăruri periculoase !
Ce înseamnă adevăr? Ce e adevărul?
Eu sînt adevărul şi viaţa...
Eu sînt ştiinţa ştiinţelor...
362
DECANUL FACULTĂŢII PE MEDICINĂ   EU sînt ştiinţa exactă...
DECANUL FACULTĂŢII DE DREPT   EU pun la îndoială...
Se încaieră.
FIICA
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
FIICA
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
Dascăli ai tineretului, să vă fie ruşine!
Stimate domnule rector, reprezentant al guvernului, conducător al corpului profesoral, daţi în judecata pe această femeie pentru delict. Mai întîi a spus „să vă fie ruşine", asta e o insultă; apoi a spus, dar cu ironie ascunsă „dascăli ai tineretului", asta e calomnie. Bietul tineret!
Compătimeşte tineretul, înseamnă că ne acuză pe noi. Stimate domnule rector, daţi-o în judecată pentru calomnie!
FIICA   Da, vă acuz pe toţi deopotrivă, fiindcă semănaţi îndoieli şi discordie în sufletul tinerilor.
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
O auziţi ? *Ea* e cea care exprimă îndoieli cu privire la autoritatea noastră în faţa tineretului şi pînă la urmă zice că *noi* întreţinem aceste îndoieli. Nu e asta o infracţiune, îi întreb pe toţi cei drept-cugetatori ?
TOŢI CEI DREPT-
CUGETĂTORI   Ba da.
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
FIICA
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
Toţi cei drept-cugetători te-au Pleacă, pînă mai poţi! Altfel... ...Altfel? Altfel, ce?
Altfel o să fii ucisă cu pietre.
363
condamnat!..
POETUL FIICA
POETUL FIICA
POETUL
FIICA POETUL
Sau răstignită.
Plec. Vino cu mine, şi o să afli taina.
Care taină?
Dar ce-a vrut să spună cu „pînă mai poţi"?
De fapt, nimic. E ceea ce se numeşte vorbărie
goală.
Totuşi cu vorbele astea m-a jignit foarte adînc! De aceea le-a şi spus!. . . Aşa sînt oamenii.
TOŢI CEI DREPT-
CUGETĂTORI   Ura! Uşa a fost deschisă!

RECTORUL
GEAMGIUL RECTORUL
DECANUL
FACULTĂŢII
DE TEOLOGIE
DECANUL
FACULTĂŢII
DE FILOZOFIE
DECANUL
FACULTĂŢII
DE MEDICINĂ
DECANUL
FACULTĂŢII
DE DREPT
FIICA POETUL
Ce se ascunde în dosul uşii?
Nu văd nimic.
Nu vede nimic; ei nu, asta nu cred! Domnilor
decani! Ce e în dosul uşii ?
Nimic. Va să zică, tocmai dezlegarea tainei despre facerea lumii... La început Dumnezeu a creat cerul şi pămîntul din nimic.
Dar din nimic nu se poate crea nimic!
De fapt! Nu e nimic !
Eu pun totul la îndoială. E o înşelătorie la mijloc. Fac apel la toţi cei drept-cugetători. Dar cine sînt drept-cugetătorii ? Poţi să ştii? De multe ori toţi cei drept-cugetători sînt doar o singură persoană. Azi sînt eu cu adepţii mei, mîine eşti tu cu ai tăi. . . Calitatea de drept-cugetător ţi se conferă, sau mai bine-zis ţi-o conferi singur.
TOŢI CEI DREPT-
CUGETĂTORI Am fost trădaţi!
RECTORUL De cine? TOŢI CEI DREPT-
CUGETĂTORI De Fiică!
RECTORUL FIICA
DECANUL
FACULTĂŢII
DE MEDICINĂ
FIICA
DECANUL
FACULTĂŢII
DE MEDICINĂ
TOŢI
FIICA
POETUL
FIICA
POETUL
FIICA
POETUL
FIICA
TOŢI RECTORUL
FIICA RECTORUL
FIICA

AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA AVOCATUL
FIICA

AVOCATUL FIICA
AVOCATUL FIICA
Vreţi să ne spuneţi ce anume aţi urmărit cu deschiderea acestei uşi?
Nu, prieteni, nu vă spun. Şi chiar dacă v-aş spune, tot nu m-aţi crede!
în realitate nu e nimic în toată afacerea asta. Asta îţi închipui dumneata. Dar să ştii că în realitate, n-ai înţeles nimic.
Spune prostii!
Prostii!
(adresîndu-se poetului): Păcat de ei.
Vorbeşti serios?
Totdeauna vorbesc serios.
Crezi că e păcat şi de cei drept-cugetători?
în primul rînd de ei.
Dar de cele patru facultăţi?
Da, şi încă ce păcat! Patru capete, patru păreri
într-un singur corp! Cine a mai creat şi monstrul
ăsta?!
Vedeţi că nu dă nici un răspuns?
Atunci loviţi-o!
Am răspuns!
Auziţi, acum răspunde.
Fie că răspunde, fie că nu: loviţi-o!... Vino,
bardule, să-ţi spun care e taina, dar... departe
de aici, afară, într-un loc pustiu, unde nu ne
aude şi nu ne vede nimeni! Fiindcă...
(intră şi o ia pe Fiică de braţ): Ai uitat de îndatoririle tale ?
Vai, cum să uit! Dar am îndatoriri şi mai mari. Dar copilul? Copilul? Şi încă ce? Te cheamă copilul. Copilul meu! Vai, sînt legată de pămînt!.. . Şi durerea asta ce-o simt în piept, teama asta... oare ce sînt? Nu ştii? Nu!'
Sînt mustrările de conştiinţă. Astea sînt mustrările de conştiinţă?

AVOCATUL Da, şi ele apar de cîte ori nu-ţi faci datoria, şi după fiecare plăcere, fie ea şi cea mai nevinovată, dacă există plăceri nevinovate, ceea ce e îndoielnic ... Mai apar şi după orice suferinţă pe care i-ai pricinuit-o aproapelui. FIICA Şi nu există nici o alinare? AVOCATUL Ba da, una singură: să-ţi îndeplineşti datoria
fără întîrziere...
FIICA Cînd rosteşti cuvîntul datorie, arăţi ca un demon. Dar ce se întîmplă dacă cineva are, ca în cazul meu, două datorii de îndeplinit? AVOCATUL O îndeplineşti mai întîi pe una şi pe urmă pe cealaltă! FIICA Mai întîi datoria cea mai înaltă... Deci, ai tu
grijă de copil pînă o îndeplinesc!...
AVOCATUL Copilul tînjeşte după mama lui... cum poţi să te simţi bine, ştiind că o fiinţă suferă din cauza ta? FIICA Acum mi s-a strecurat nelinişte în suflet... îl
simt împărţit în două!
AVOCATUL Vezi, asta sînt micile discordii ale vieţii... FIICA Vai, ce chinuită mă simt!
POETUL Dacă ai şti cîtă jale şi dezolare am pricinuit, numai fiindcă mi-am urmat vocaţia — nu uita, vocaţia, care e cea mai înaltă datorie — nu m-ai mai ţine de mînă! FIICA Cum aşa?
POETUL Tatăl meu şi-a pus toate speranţele în mine, crezînd că eu, unicul său fiu, îi voi prelua firma... Eu, în schimb, am lăsat baltă Academia comercială. . . Bietul tata a murit de inimă rea. Mama voia să mă fac preot.. . Dar i-am spus că asta nu pot... Şi atunci, m-a dezmoştenit... Am avut un prieten, care m-a ajutat în acele momente de ananghie.. . Dar s-a purtat ca un tiran cu cei pe care i-am apărat cu vorba şi cu scrisul... Şi ca să-mi salvez sufletul a trebuit să-1 omor pe acest prieten şi binefăcător al meu! Dar de atunci n-am mai avut o clipă de linişte; oamenii spun că n-am pic de onoare, că sînt drojdia societăţiij zadarnic mă asigură uneori vocea conştiinţei ca am procedat corect; în momentul următor aceeaş conştiinţă îmi spune: n-ai făcut bine! Aşa e viaţa...

FIICA Vino şi urmează-mă în pustie! AVOCATUL Dar copilul?
FIICA *(îi arată pe toţi cei prezenţi):* Iată copii mei! Luaţi separat, sînt foarte drăguţi, dar îndată ce se întîlnesc, încep să se certe şi pînă la urmă devin adevăraţi demoni... Rămîneţi cu bine!
In faţa castelului ; acelaş decor ca în tabloul întîi al actului întîi. Dar terenul din faţa castelului este acum acoperit cu flori de omag. Pe acoperişul castelului un boboc de crizantemă gata să se deschidă. în ferestrele castelului ard lumînări de stearină. Fiica şi Poetul.
FIICA Se apropie momentul, în care, cu ajutorul focului, mă voi înălţa iar în eter... E ceea ce voi numiţi a muri, şi vă inspiră atîta teamă. POETUL Teama de necunoscut. FIICA Pe care îl cunoaşteţi.
POETUL Cine-1 cunoaşte?
FIICA Toţi! De ce nu-i credeţi pe profeţii voştri ? POETUL Profeţii n-au fost crezuţi niciodată; oare de ce? Şi dacă „Domnul a vorbit", atunci oamenii de ce nu cred? Căci doar puterea lui de convingere ar trebuie să fie irezistibilă! FIICA Ai avut îndoieli mereu?
POETUL NU, mi s-a părut de multe ori că sînt convins; dar după cîtva timp convingerea se risipea ca un vis cînd te trezeşti! FIICA NU e uşor să fii om! POETUL Recunoşti?
FIICA Da!
POETUL Ascultă! Oare nu Indra şi-a trimis cîndva fiul pe pămînt ca să asculte plîngerile oamenilor? FIICA Ba da! Şi cum a fost primit ? POETUL Cum şi-a îndeplinit misiunea ?... Ca să răspund
printr-o întrebare.
FIICA Răspund şi eu printr-altă întrebare... Viaţa oamenilor n-a devenit mai uşoară după vizita sa pe pămînt? Spune-mi adevărul!
POETUL Mai uşoară?... Ba da, puţin!... Foarte puţin.. . Dar în loc să-mi pui întrebări, spune-mi mai bine, care e taina?
FIICA îţi spun! Dar ce folos, că tot n-o să mă crezi! POETUL Pe tine te cred, fiindcă ştiu cine eşti!

FIICA Ei bine, atunci îţi spun! La începutul începutului cînd soarele nu strălucea încă pe cer, fiinţa numai zeul Brahma, impulsul primar. Brahma s-a lăsat ademenit de Maja, mama lumii, ca să se înmul-ţească. Acest contact al substanţei primare cu substanţa pămîntească a însemnat căderea în păcat a cerului, o fantomă, un vis...
POETUL Visul meu!
FIICA Un vis împlinit!. . . Iar ca să se elibereze de cătuşele substanţei pămînteşti, urmaşii lui Brahma rîvnesc după renunţare şi suferinţă... După suferinţă izbăvitoare... Dar această euforie a suferinţei intră în conflict cu dorinţa de a savura plăcerea, cu iubirea... Tu ştii ce e iubirea!... Iubirea, în care culmile plăcerii se împletesc în culmile suferinţei, dulceaţa supremă cu amărăciunea supremă. îţi dai seama ce reprezintă femeia? Femeia care a adus pe lume păcatul şi moartea ?
POETUL înţeleg!. .. Iar sfârşitul? !...
FIICA Sfîrşitul îl ştii.. . Lupta dintre durerea plăcerii şi plăcerea suferinţei... Chinurile celui ce se pocăieşte şi plăcerile desfrînatului...
POETUL Deci, sfîrşitul e luptă?
FIICA Da! Lupta contrariilor, care generează putere, întocmai cum focul şi apa produc forţa aburului...
POETUL Dar pacea? Odihna!
FIICA Destul acum! Nu mai ai dreptul să pui întrebări, nici eu nu mai am voie să-ţi răspund!... Altarul pentru jertfă e gata. . . Florile veghează; lumînările sînt aprinse... în fereastră atîrnă cearceafuri albe, iar poarta e împodobită cu cetini de brad...
POETUL Şi spui toate astea atît de calm, de parcă n-ai
şti ce înseamnă suferinţa!
FIICA Crezi că nu ştiu ?. .. Nu uita că eu am trăit toate suferinţele voastre, şi încă de o sută de ori mai intens, fiindcă şi simţurile mele sînt mai ascuţite___
POETUL Spune-mi ce suferinţe ai trecut! FIICA Poete, ai putea găsi cuvintele cele mai potrivite ca să le povesteşti pe ale tale? Ar putea oare cuvîntul să se ridice pînă la înălţimea gîndurilor tale?
POETUL Ai dreptate, n-ar putea! Sînt un surdomut faţă de mine însumi; iar cînd mulţimea asculta cu

FIICA
POETUL

FIICA
POETUL FIICA
POETUL
FIICA
POETUL
FIICA
PORTĂREASA OFIŢERUL
OMUL CARE LIPEŞTE AFIŞE
GEAMGIUL AVOCATUL
DIRECTORUL CARANTINEI
VICTORIA
EDIT
ORBUL
admiraţie cîntecele mele, aveam senzaţia că e numai un bolborosit. .. De aceea sînt aşa de emoţionat, cînd mi se aduc elogii! Şi vrei ca eu ?... Uită-te în ochii mei! Nu suport privirile tale...
Şi cum crezi că ai putea suporta cuvintele mele, dacă ar fi să-ţi vorbesc în limba mea!... Spune-mi, înainte de a pleca, ce ţi-a provocat cea mai mare suferinţă aici, pe pămînt? Existenţa însăşi; senzaţia că văzul îmi este slăbit de ochi, auzul de urechi şi gîndul, gîndul meu cel luminos şi eteric, încetinit de un labirint de circumvoluţiuni de grăsime. Doar ai văzut un creier... Cîte căi întortochiate, întretăiate!...
Da, şi tocmai de aceea cei drept-cugetători gîn-desc atît de întortocheat!
Răutăcios, mereu răutăcios, dar aşa sînteţi toţi!... Cum poţi să fii altfel?
Acum îmi scutur mai întîi colbul de pe picioare, ţărîna, lutul... *(îşi scoate ghetele şi le aruncă în foc.)* •
(intră şi îşi aruncă şalul în foc): Poate că dau şi
eu foc şalului meu! *(Iese.)*
(intră): Iar eu le dau foc trandafirilor, şi aşa
n-au mai rămas decît cozile! *(Iese.)*
(intră) : La afişe pot renunţa, dar la năvod niciodată! *(Iese.) (intră):* Diamantul, care a deschis uşa! Rămîi
cu bine! *(Iese.)*
Minuta dezbaterilor în marele proces privitor la conflictul cocoşului roşu sau al scăderii debitului de apă al izvoarelor Gangelui. *(Iese.)*
(intră): O măruntă contribuţie a măştii negre
care m-a făcut să arăt ca un maur împotriva
voinţei mele! *(Iese.)*
(intră): Frumuseţea mea, grija mea! *(Iese.)*
Urîţenia mea, grija mea! *(Iese.)*
(intră pune mina în foc): îmi dau mîna pentru
ochi! *(Iese.)'*
Don Juan intră în fotoliul rulant. Ea şi prietenul.
DON JUAN Grăbiţi-vă, grăbiţi-vă, viaţa e scurtă!
Iese împreună cu ceilalţi.

POETUL
FIICA POETUL
FIICA
Am citit undeva că în ultimele clipe înainte de moarte ţi se perindă într-o singură clipă prin faţa ochilor toate întîmplările trăite şi toţi oamenii întîlniţi... Oare se apropie sfîrşitul ? Da, al *meu!* Rămîi cu bine!
Spune-mi un cuvînt de rămas bun, un cuvîntdin inimă!
Nu pot. Şi apoi, crezi că aş putea prin cuvintele voastre să exprim ceea ce gîndim noi?
DECANUL
FACULTĂŢII
DE TEOLOGIE
FIICA POETUL
KRISTIN POETUL

KRISTIN
POETUL
KRISTIN
FIICA
(intră furios): Sînt dezavuat de Dumnezeu, prigonit de oameni, părăsit de guvern şi luat în zeflemea de colegii mei! Cum să mai pot crede, cînd nu mai crede nimeni... Cum să mai apăr pe un Dumnezeu, care nu-i apără pe ai săi? Toate sînt gogoriţe! *(Aruncă o carte în foc şi pleacă.)* Martir?
Da, unul care a fost prigonit şi omorît pentru credinţa lui! Oare de ce ? Tu crezi că toţi prigoniţii, toţi cei chinuiţi şi omorîţi, simt vreo durere ? Suferinţa e mîntuire iar moartea e descătuşare.
(cu panglici de hîrtie): Lipesc şi lipesc, pînă nu mai e nimic de lipit...
Dacă la un moment dat s-ar despica cerul însuşi, probabil că şi pe el ai încerca să-1 lipeşti... Pleacă!
Nu e nici o fereastră interioară în castel?
Nu, nu e nici una.
(ieşind): Atunci plec!
Şi-acum bun rămas, sfîrşitul e aproape;
Adio-al omului fiu, poete visător.
Tu taina vieţii adînc ai pătruns:
Pe aripile tale văzduhu-albastru-1 tai
Pe ele umeri cobori în jos, în colb,
Ce doar îl atingi, de el tu nu te umpli!
■ ■•■■■■unii
Acum cînd plec, cînd vreau să-ţi spun un bun
rămas,
Cînd de la prieteni, locuri, adio eu îmi iau, Durerea despărţirii în piept adînc o simt, Aşa ca şi căinţa de tot ce am greşit...
370
Şi simt durerea-amară, durerea fiinţării, Ce fiecărui dată i-e pe pămînt s-o aibă... Ţi-e greu să-i spui adio şi celui mai mic lucru Şi te căieşti adesea şi-atunci cînd *n-ai* vreo
vină...
Ai vrea parcă să pleci, dar şi să mai rămîi... E ca şi cînd în două inima ţi s-ar rupe. Simţirile, ai zice, că-ţi pleacă-n două părţi... Ca de neînţelegeri şi certuri alungate.. . Şi-acum rămîi cu bine! Alor tăi fraţi le spune, Că de sus, de-acolo, de unde-acum mă-ndrept, Nicicînd uitării oarbe pe oameni nu-i voi da! Că a lor plîngeri celui ce sus sălăşluieşte Curînd spre judecată le voi înfăţişa. Adio!
Fiica intră în castel. Se aude muzica. Fundalul scenei este luminat de castelul în flăcări şi reprezintă acum un perete format din feţe omeneşti, pe care este întipărită o expresie de întrebare, tristeţe, disperare..,
în timp ce castelul este mistuit de flăcări, bobocul de pe acoperiş se deschide într-o crizantemă uriaşă.
CORTINA